

Çimento İşveren

Cilt 20 // Sayı 4 // Temmuz 2006

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası Yayın Organı

/// dergi.emis.org.tr

Mücadelemizin mâuf olduğu istiklâl-i tam mefhumunda istiklâl-i adlimizin de mündemiç bulunduğu tabidir. Binaenaleyh; her müstakil devletin bir hakkı lâyenfekki olan tevzii adalet vazifesine kimseyi karıştırmayız.

(Mücadelemizin yönelik olduğu tam bağımsızlık kavramının, adaletteki bağımsızlığımızı da içerdiği tabidir. Bundan dolayı, her bağımsız devletin vazgeçilemez hakkı olan adalet dağıtım görevine kimseyi karıştırmayız.)

(01.03.1922 TBMM'nin 3. Toplantı Yılıni açarken)

K. Atatürk

ISSN 1300-3526

9 771300 352007

Yoksulluk ile mücadele...

Yoksulluk, gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun tüm ülkelerin ortak sorunu. Milli gelir rakamlarının büyümesi ülkelerin yoksul sayılarında azalma sağlamıyor.

Yoksullara yapılan yardımlar onların mevcut yaşam kalitesinde değişikliğe neden olmadığı sürece fazla bir anlam taşıyor. Geçici, göreceli refah durumu yardımın sona ermesiyle ortadan kalkıyor.

Kuşkusuz, yoksula ihtiyacı olanları vermek yerine, bunları elde etmesini sağlayacak eğitim ve krediye vermek sorunların ortadan kaldırılabilmesine imkan tanıyan kalıcı ve sürdürülebilir bir yaklaşım.

Ülke gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun, yoksullukla mücadele araçlarından biri de mikro kredilerdir. Doğru kullanılmaları şartıyla mikro krediler, potansiyeli olup da bunu değerlendirmesine yetecek kadar bir birikimi olmayan fakir kitlelere girişimde bulunabilecek küçük miktartlı kredi niteliğinde parasal desteği sağlar.

Yoksul toplulukların, diğer araçların yanında mikro krediler ile desteklenmeleri sayesinde içlerinden girişimci bir kesim ortaya çıkabilir. Dergimizin bu sayısı için Yrd. Doç Dr. Fatih Temizel ve Arş. Gör. Seda Akyalçın Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakıfları ile birlikte Mikro Krediler konusunu incelediler.

Yolsuzluk ile mücadele...

Yolsuzlukla ilgili olumsuzluklar dendiğinde, ülke dışından bakanlara yatırım konusunda belirsiz ve zor bir ortam oluşturmamasından tutun da büyümeyi yavaşlatması ve milli gelirdeki artışı frenlemesi gibi pek çok olumsuzluk sıralanabilir. Konuya bilimsel yöntemle yaklaşıldığında da resim yukarıdaki saptamaları doğrular nitelikte ortaya çıkıyor. Dergimizde bu konu ile ilgili olarak "Yolsuzluk ve Büyüme İlişkisi" hakkındaki çalışmayı Arş. Gör. Tamer Budak ve Arş. Gör. Bilge Hakan Agun birlikte kaleme aldılar.

Gelecekte yoksulluğun ve yolsuzlukların sona erdiği bir dünyada yaşanabilmesi dileğiyle, esen kalın.

Burçak Çubukçu

burcackubukcu@cmis.org.tr

**Çimento Müstahsilleri
İşverenleri Sendikası
Yayın Organı**

Cilt 20 /// Sayı 4 /// Temmuz 2006
ISSN 1300-3526
İki Ayda Bir Yayınlanır

Sahibi

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası
Adına **Ahmet Eren**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Av. **Sancar Bayazıt**

Editör

Burçak Çubukçu

Hakemli Dergi Yayın Kurulu

Prof. Dr. **Yusuf Alper**,
Prof. Dr. **İsmail Ataay**,
Prof. Dr. **Tankut Centel**,
Prof. Dr. **Toker Dereli**,
Prof. Dr. **Münir Ekonomi**,
Prof. Dr. **Ahmet Kumrulu**,
Prof. Dr. **Sarper Süzek**,
Prof. Dr. **Fevzi Şahlanan**,
Prof. Dr. **Nahit Töre**,
Prof. Dr. **A. Can Tuncay**

Yayın İlkeleri

Çimento İşveren Dergisi, Temmuz 1997'den beri Hakemli Dergidir. Yerel Süreli Yayındır.

Dergimiz basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.

Dergimizde yayınlanan yazıların her hakkı saklıdır. Yazılı izin alınmadan iktibas edilemez.

Dergide yayınlanan yazılar yazarın kişisel görüşüdür, Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası'nı bağlamaz.

Dergiye gönderilen yazılar yayınlanmasa dahi iade edilmez.

Tasarım

Öykü
Atatürk Bulvarı No:131 Kat: 8
06640 Bakanlıklar / Ankara
Tel +90 (312) 425 0090

Baskı

Ünal Ofset
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No: 83/Zemin Kat
06570 Maltepe/Ankara
Tel +90 (312) 229 8247

Baskı Tarihi

01 Temmuz 2006

İdare Yeri

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Adres

Kuleli Sokak No:14
06700 Gaziosmanpaşa/Ankara
Tel +90 (312) 447 2025
Gsm +90 (532) 318 1122
Faks +90 (312) 447 8517
e-mail genel@cmis.org.tr
http://dergi.cmis.org.tr

ÜCRETSİZDİR

makale 1

4

Yrd. Doç. Dr. Fatih TEMİZEL
Arş. Gör. Seda AKYALÇIN

Yoksullukla Mücadelede Sosyal
Yardımlaşma ve Dayanışma
Vakıfları ile Mikro Finansman
Kurumlarının Birlikteliği

makale 2

16

Arş. Gör. Bilge Hakan Agun
Arş. Gör. Tamer Budak

Yolsuzluk ve Ekonomik
Büyüme İlişkisi

köşe yazıları

22

Şükrü Kızılot

- Fazla işçinin ilave yükleri var
- Asgari ücretin yüzde 81'i
kadar yük var

yargıtay kararları

24

Derleyen: Av. Ertan İren
Yargıtay Kararları

iş sağlığı ve güvenliği

30

Devam Eden
Eğitimlerimiz

32

Yeni Üyelerimizde de
OHSAS 18001 Projesine Başlıyoruz

32

ÇMİS İSG Yönetim Temsilcileri
Koordinasyon 4. Toplantısı
Gerçekleştirildi

34

Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanlığı Nezdindeki Faaliyetlerimiz

35

Yibitaş Lafarge Çorum Çimento
Fabrikası Öncülüğünde Çorum İlinde
Yapılan İş Sağlığı ve Güvenliği Etkinliği

36

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Örnek
Bir Sektör: Çimento

36

ÇSGB İş Teftiş Kurulu Çimento Sektörü
İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi

37

- Oysa İskenderun'da
İlkyardım Eğitimi Verildi
- OYSA İskenderun'da Yangın, Kurtarma,
İlkyardım ve Tahliye Tatbikatları...

ÇMİS haberler

- 40** TBMM
Üstün Hizmet Ödülleri
Sahiplerini Buldu
- 42** 95. Uluslararası Çalışma
Konferansı Gerçekleştirildi
- 44** 01.01.2006 - 31.12.2007 Yürürlük Süreli
Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin
Tatbikatı Toplantısı Yapıldı

fabrika haberleri

- 46** Adana'da
Gelenek Değişmedi

- 48** 5 Yılda
25 Trilyon Vergi
- 49** Aşkale Çimento'ya
Anımlı Ödül
- 50** Samsun Bafra 30 Ağustos
İlköğretim Okulu'ndan Aşkale
Çimento San. Tic. A.Ş. Trabzon
Çimento Fabrikasına Ziyaret
- 51** AKÇANSA Betonsa Markasıyla
Ürünlerini Uluslararası
Yapı Fuarı'nda Sergiledi
- 51** NUH'TAN BİR İLK DAHA....!
"25 Kiloluk Torbalarda CEM IV/B
(P) 32, 5 R Tip Çimento Satışı"
- 52** Oyak Çimento
Matematik Şampiyonu
Adana Fen Lisesi
- 53** OYAK Çimento Grubu'na
Bir Ödül de TÜHİD'den

diğer haberler

- 54** Sendikamız Genel Sekreteri ve SSK Yönetim
Kurulu Üyesi
Av. Sancar Bayazıt
SSK Sigorta Müfettişlerinin
Eğitimine Konuşmacı Olarak Katıldı
- 57** KİPLAS Genel Sekreterliği
görevine Burak Gürdal getirildi.

istatistik

- 58** Hazırlayan: Özgür Acar
DİE Hanehalkı İşgücü
Anketi 2005 Yılı Sonuçları

nostalji fotoğrafları

- 60** Set Afyon Çimento
Set Ankara Çimento
Set Balıkesir Çimento
Set Trakya Çimento

kitap tanıtım

- 62** Labour Law and
Industrial Relations
in Turkey
İş Mevzuatı
İşçinin Özel Yaşamına
Müdahalenin Sınırları
- 63** Yeni Mevzuata Göre Hazırlanmış
İş Hukuku
İçtihatlı ve Açıklamalı 4857 Sayılı
İş Kanunu Şerhi
İş Sözleşmesinde
Cezai Şart
- 64** İş Sözleşmesinden Doğan
Uyuşmazlıklarda İspat Yükü
ve Araçları
Kıdem Tazminatı İhtilafları
ve Çözüm Yolları

Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ile Mikro Finansman Kurumlarının Birlikteliği

1 GİRİŞ

Yoksulluk, sosyo ekonomik, sosyokültürel ve sosyopsikolojik boyutları olan evrensel bir olgudur. Yoksulluk olgusu göreceli bir kavram olduğundan, yoksulluğun algılanma biçimi de önem kazanmaktadır. Toplumlar yoksulluğun ortadan kaldırılması ile ilgili olarak, yoksulluğu algılama biçimlerine göre bir takım politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadırlar.

Ülkemizde de yoksullukla mücadele anlamında sosyal politika uygulamalarına 1961 Anayasası ile geçilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1961 Anayasası'yla birlikte "Sosyal Devlet" olduğu kabul edilmiş ve bu nedenle Türkiye'nin yoksullukla mücadele etmesi, anayasal hükümlerin gereklerinden biri olarak kabul edilmiştir.

Yoksullukla mücadele kapsamında Türkiye'de takip edilen çeşitli sosyal politika uygulamaları vardır. Bunlar kimi zaman kişiler tarafından uygulanan sosyal yardım ve sosyal hizmet temelli sosyal koruma politikaları olmakta kimi zaman da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca¹ (SYDTV) sağlanan hizmetler veya devlet kurumlarınca sağlanan yardım uygulamaları olmaktadır. Tüm bunlara ilave olarak dünyada uygulanmaya uzun zaman önce geçilen ancak ülkemizde yeni yeni gündeme gelmeye başlayan

ayrı bir uygulama daha vardır. Bu da Mikro Finansman'dır. Ancak bu uygulamalardan hangisinin yoksullukla mücadelede en etkili sürdürülebilir yol olduğu tartışmalıdır. Bu anlamda her iki yolun birlikte uygulanmasıyla daha başarılı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada öncelikle yoksulluk kavramı ile ilgili tanımlamalar yapılacaktır. Daha sonra yoksullukla mücadelede sosyal yardım ve bununla bağlantılı olarak SYDTV'nin faaliyetleri üzerinde durulacaktır. Ayrıca yeni bir düzenlemeyle kapsama alınması düşünülen Mikro Finansman Kuruluşları ve uygulama örnekleri üzerinde durulacaktır. Son olarak da Türkiye'de yoksullukla mücadelede SYDTV'nin rolü ile Mikro Finansman uygulamalarının olası etkisi karşılaştırmalı olarak ele alınarak, Dünyada örnekleri son zamanlarda artış gösteren Vakıf-Mikro Finansman Kuruluşları işbirliği ile geliştirilen projelerin farkı ortaya konulup Türkiye koşullarında yoksullukla mücadelede sağlayabileceği katkılar belirtilecektir.

2 YOKSULLUK KAVRAMI VE YOKSULLUĞA YOL AÇAN NEDENLER

2.1. Yoksulluk Kavramı

Literatürde "yoksulluk" kavramını açıklayan birden fazla tanımlama bulunmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. **Fatih TEMİZEL**

Anadolu Üniversitesi
İ.İ.B.F. İşletme Bölümü

Arş. Gör. **Seda AKYALÇIN**

Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZGEÇMİŞ

1974'te İstanbul'da doğdu. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden 1996 yılında mezun oldu. 1996 yılında Karon Menkul Kıymetler A.Ş.'de dealer olarak çalışmaya başladı. 1998 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Finansman Bilim Dalında yüksek lisans programına kayıt yaptırmış ve aynı yıl Sosyal Bilimler Enstitüsünde Araştırma Görevlisi kadrosuna atanmıştır. 2000 yılında aynı kurumda ve bilim dalında başladığı doktora çalışmasını 2005 tamamlamıştır. Halen İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

1978'de Eskişehir'de doğdu. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nden 2000 yılında mezun oldu. 2000 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalında yüksek lisans programına kayıt yaptırmış ve 2002 yılında mezun olmuştur. 2001 yılında Sosyal Bilimler Enstitüsünde Araştırma Görevlisi kadrosuna atanmıştır. 2005 yılında İktisat Anabilim Dalında başladığı doktora çalışmasına devam etmektedir.

Genel anlamda yoksulluk kavramı; “toplumda bireylerin temel gereksinimlerini karşılayabilecek yeterli ve düzenli bir gelire sahip olmamaları” durumunu ifade etmektedir. Ancak belirtilen temel gereksinimler ve bu gereksinimleri karşılayacak gelir düzeyi bireyden bireye; toplumdan topluma ve zamana göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle yapılan genel anlamdaki yoksulluk tanımlamasıyla, bireysel özellikler ve toplumsal statü düzeyi ile toplumun sosyo ekonomik farklılıkları gözardı edilmiş olmaktadır. İşte bu da

“yoksulluk” kavramını her toplumda aynı şekilde karşılayabilecek bir tanımlamanın yapılamamasına neden olmaktadır².

Bu çalışmada, yoksulluk kavramını açıklamak için yapılan tüm tanımlamalarda Dünya Bankası'nın 2003 yılında yaptığı “Yoksulluk” konulu çalışma³ sonrasında belirlendiği kriterler dikkate alınmıştır. Kimi otoritelerce yapılan tanımlamalarda yoksulluk, ultra yoksulluk, mutlak yoksulluk, insani yoksulluk ve göreceli yoksulluk olarak dört grup altında

açıklanırken; diğer tanımlamalarda ise, sadece görel ve mutlak yoksulluk olarak gruplandırma yapılmıştır. Her iki grup tanımlama için temel kriter ekonomik yeterlilik ya da yetersizlik unsuru olmuştur.

- **Ultra yoksulluk:** Gelirinin tamamını harcadığı halde, mutlak yoksulluk kriterinde esas alınan günlük kalori miktarının yalnızca %80'nini karşılayabilenler olarak tanımlanmaktadır. Ultra yoksulların yoksulluk durumlarının beş yıldan daha fazla sürmesi halinde onların durumlarının düzeltilmesinin olanaksız olduğu savunularak bu kategoriler “kronik yoksul” olarak tanımlanmaktadır.
- **Mutlak yoksulluk:** Günlük geliri 2400k/cal. besini almaya yetmeyen insanlar mutlak yoksul insanlardır. Mutlak yoksulluk sınırı az gelişmiş ülkeler için kişi başına günde 1\$ iken Latin Amerika ve Karaibler için bu sınır 2\$, Türkiye'nin de dahil edildiği Doğu Avrupa ülkelerinin de içinde bulunduğu grup için 4\$, gelişmiş sanayi ülkeleri için 14.40\$ olarak belirlenmiştir. Bu anlamda mutlak yoksulluk, bir insanın yaşamını minimum düzeyde sürdürebilmesi için gerekli aynı ve nakdi gelirden yoksunluk olarak açıklanabilir⁴.
- **İnsani yoksulluk:** İnsanın sağlık hizmetlerine, temiz su kaynaklarına, eğitim hizmetlerine ulaşabilirliği, uzun bir yaşam sürme hakkı ve “sürdürülebilirlik” kriterlerine dayalı olarak, yeni fırsat seçenekleri kullanabilmek için gerekli alt yapının varlığı ya da yokluğu ile belirlenen yoksulluk kriteridir⁵.
- **Görel yoksulluk:** Görel yoksulluk (economically active poor) tanımlanırken, kişinin bir toplumsal varlık olmasından hareket edilmekte ve kişinin kendisini biyolojik olarak değil, toplumsal ve kültürel açıdan yeniden üretebilmesi için gerekli yaşam düzeyine bakılmaktadır⁶.

Yapılan bu tanımlamalarla birlikte bu tanımlamaların içine kimlerin girdiğinin belirlenmesi de yoksullukla mücadelede ya da ülkelerin yoksullukla başa çıkmalarında büyük bir öneme sahip olmuştur. 1861 yılında Henry Mayhew

tarafından yapılan bir çalışmada; çok genç, çok yaşlı, hasta vb. olmaları nedeniyle çalışamayanlar, buna bağlı olarak kullanacak araç-gereç, elbise, birikmiş paraları olmayan veya işyerleri olmayanlar ile teknolojinin ilerlemesi ya da yaptıkları işe duyulan gereksinimin azalması veya ortadan kalkması nedeniyle işsiz kalanlar mutlak yoksullar kapsamında değerlendirilmişlerdir. Bunların tam tersi olarak getirisi, tam olarak ihtiyaçlarını karşılamasa da işleri olan ve parasız ya da aç bulunmayanlar da görel yoksul kapsamına alınmaktadır⁷.

Hulme ve Mosley (1996) yoksullukla ilgili olarak farklı bir ayrıma gitmişlerdir. 1996 yılında yaptıkları çalışmada yoksulları; yoksullar (poor) ve ümitsiz yoksullar (core poor) olarak ayırmışlardır. Buna göre, yoksulların herhangi bir riskle karşılaştıklarında bununla mücadele etmeye yetecek sabit gelirleri vardır. Bunun dışında hemen ödenmesi gereken borçları yoktur ve sağlık güvenceleri bulunmaktadır. Bunun tam tersine *ümitsiz yoksulların* ise ifade edilen hiçbir korunması bulunmamaktadır. Her iki grup arasında ekonomik eşitsizlik bulunmaktadır⁹.

2.2. Yoksulluğa Yol Açan Nedenler

Yoksulluğun temelinde pek çok unsur bulunması nedeniyle yoksulluğu tek ya da birkaç nedene bağlayarak açıklamak mümkün değildir. Yoksulluk çoğu kez ekonominin yapısından ya da işleyişindeki bir aksaklıktan (kronik enflasyon) kaynaklanır. Bunların dışında da yoksulluğa neden olan bazı etkenler de vardır. Bunlar hızlı nüfus artışı, göçler, metropolleşme, yaşlı nüfusun çoğalması gibi demografik ve sosyal etkenler ile iklim koşulları, doğal yıkımlar ile coğrafi nedenler ve savaşlar gibi siyasal nedenler yoksulluğa neden olmaktadır. Ayrıca istihdam sorunları da yoksulluğa neden olmaktadır. Özellikle kadınların ve engellilerin istihdam edilememeleri veya yetersiz oranda istihdamları yoksulluğa neden olmaktadır¹⁰.

3 YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLAR

Genel anlamıyla sosyal yardımı, kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin temel yaşam ihtiyaçlarını sağlamakta yetersiz olan kişilere resmi kuruluşlar veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca sağlanan sağlık, eğitim, yiyecek vb. hizmetlerle, ekonomik yetersizlik içerisinde bulunan ailelerin kendilerine yeter hale gelebilmeleri için gelir

transferi sağlanması gibi nakdi yardımlar olarak tanımlamak mümkündür.

Günümüzde yoksulluk, boyutları ve türleri farklı olmakla birlikte sıkça karşılaşılan bir problemdir. Bu nedenle yoksulluk sosyal yardım hizmetlerinin odaklandığı temel bir sorundur. Sosyal yardım hizmetlerinde amaç, kısa vadeli çözümlerle yoksul kesimin yaşadığı olumsuzlukları gidermek ve uzun vadede de gelir transferi sağlayarak yoksul kesimin kendine yeter duruma gelmesine yardımcı olmaktır.

Çağdaş toplumlarda Sosyal Devlet kavramının ön plana çıkması ile sosyal politikalar da buna paralel olarak değişmekte ve gelişmektedir. Gelişmiş ülkeler mevcut sosyal güvenlik kurum ve kuruluşlarıyla toplumun tüm bireylerine sosyal güvenlik hizmeti sağlayabilmektedir. Ancak Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde mevcut sosyal güvenlik kurum ve kuruluşları tek başına yeterli olmamaktadır. İşte bu noktada sosyal yardım uygulamalarıyla sosyal güvenlik hizmetlerinin ulaşılmadığı birimlere ulaşarak toplumun tüm bireylerinin barınma, sağlık ve beslenme gibi temel ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, yoksulluk kavramı üzerine yapılan tanımlar ve gruplandırmalar farklılık göstermektedir. Ancak hepsinin ortak noktası olarak yoksulluk, fiziki ve sosyo psikolojik bir unsur olarak insanın varlığını devam ettirebilmesi için gerekli ihtiyaçlardan yoksunluk olarak tanımlanabilir. Tüm bunlara bağlı olarak sosyal yardım denildiğinde, yasal çerçevede, çalışma hayatında maaş ya da ücretin dışında çalışanların elde ettiği bazı sosyal haklar anlaşılmaktadır¹¹. Ayrıca ekonomik yetersizlik içerisinde bulunan kişi ve ailelere kendilerine yeter hale gelebilmeleri için yapılan nakdi yardımlarda sosyal yardım kapsamında değerlendirilmektedir. Genel anlamda sosyal yardım, geçim yardımı, yaşlılıkta ve işgücü kaybında temel güvence, sağlık yardımları, engelli insanlara uyum yardımı, bakım yardımı ve özel sosyal zorlukların üstesinden gelmesine yönelik yardım alanlarını kapsamaktadır¹².

Sosyal yardımlaşma dendiğinde ise bireylerin bireylerle; grupların gruplarla; zenginlerin fakirlerle yardımlaşması anlaşılmaktadır. Sosyal yardım yukarıdan aşağıya doğru, verenden alana doğru resmi bir seyir gösterirken, sosyal yardımlaşma her ne kadar bir alan ve veren ilişkisi olsa bile daha sivil bir kavram olduğundan halkın karşılıklı yardımlaşmasını, dolayısıyla da halkın dayanışmasını ifade etmektedir. Sosyal yardımlaşmaya ilave olarak sosyal dayanışma kavramını da ifade etmekte fayda vardır. En genel

anlamıyla dayanışma, bir grup içinde yer alan bireylerin aralarında veya grupların birbirleriyle olan ilişkilerinde karşılıklı yardımlaşma, işbirliği, ortak tavır ve toplu hareket etmeye bağlı olarak gelişen bağlılık duygusu olarak ifade edilebilir¹³.

Sosyal hizmet; kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçların karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesini ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünüdür¹⁴. Sosyal hizmetleri de şu şekilde gruplandırmak mümkündür;

- Tıbbi sosyal hizmetler
- Kurumsal bakım hizmetleri
- Çocuk koruma ve kurumsal yetiştirme hizmetleri
- Sosyal pedagoji çerçevesinde eğitimsel destek hizmetleri vb.¹⁵

Devlet sunduğu sosyal yardım hizmetleri ile yoksullukla mücadelede öncelikle gelir dağılımında adalet sağlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle hazırladığı ve uyguladığı makro ekonomik politikalar ile yoksullukla mücadele çalışmaları yapmaktadır. Devlet bu politikaları uygulayarak şu sonuçlara ulaşmak istemektedir¹⁶;

- Enflasyondaki düşüşle yoksul kesimin günlük ihtiyaçlarını karşılaması üzerindeki olumsuzluğun giderilmesi,
- Kronik enflasyon ve yüksek faiz oranlarının gelir dağılımını bozucu etkilerinin azaltılması,
- Makro düzeydeki politikalara paralel olarak bireysel girişimlerle yoksulların desteklenmesi,
- Milli gelirdeki büyümenin hanehalkı gelirine yansıtılması,
- Emek yoğun sektörlerde istihdamı artırıcı proje uygulamalarının artırılması,
- İstihdamı artırıcı ve özendirici yasal düzenlemelere gidilmesi,
- Tarımsal faaliyetlerde bulunanları destekleyici uygulamalarla tarımsal istihdamın ve üretimin artırılması.

Sosyal yardım hizmetlerinde amaç, kısa vadeli çözümlerle yoksul kesimin yaşadığı olumsuzlukları gidermek ve uzun vadede de gelir transferi sağlayarak yoksul kesimin kendine yeter duruma gelmesine yardımcı olmaktır.

4 YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARININ ROLÜ

SYDTK'nun amacı, "fakr-u zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir" (SYDTK m.1).

Türkiye'de yoksullukla mücadele kapsamında geliştirilen ilk sosyal politikalardan biri SYDTV'nın kurulmasını sağlamak ve vakıfları Türkiye'nin her tarafında örgütlemektir. SYDTV'nı diğer vakıflardan ayıran temel fark ise kamusal temelli olmaları ve kamu yönetim sisteminin bir parçası olarak kabul edilmeleridir¹⁷.

1986 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK) ile Merkezde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu ile il ve ilçelerde de kanunun uzantısı görünümünde olan SYDTV kurulmuştur. SYDTK'nun amacı, "fakr-u zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir¹⁸" (SYDTK m.1). Yine Kanuna göre bu amaç doğrultusunda Kanun kapsamına "kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmayan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir almayan vatandaşlar ile geçici olarak küçük bir yardım veya eğitim ve öğretim imkanı sağlanması halinde topluma faydalı hale getirilecek ve üretken duruma geçirilebilecek kişiler" girmektedir¹⁹ (SYDTK m.2).

SYDTK'nun kapsamı incelendiğinde Kanunun iki noktayı vurguladığı görülmektedir. Birincisi; kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarından aylık almayan ve başkaca bir geliri olmayan vatandaşlar bu uygulamalardan yararlanmaktadırlar; ikincisi ise, geçici olarak küçük bir yardım veya eğitim ve öğretim imkanı sağlanması halinde topluma faydalı hale getirilecek, üretken duruma geçirilebilecek kişilerdir. Kanunda açıkça belirtilmemiş olsa bile, bu iki husustan birincisi devletin hızlı nüfus artışı, ekonomik bunalım ve dengesiz gelir dağılımı gibi

olumsuz şartlardan ötürü sosyal güvenlik şemsiyesi altına alamadığı kesimleri sosyal güvenlik şemsiyesi altına almak gibi bir gerekçenin olduğu anlaşılmaktadır²⁰.

Her il veya ilçede kurulan vakıfların finansman kaynağını sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonu oluşturmaktadır. Bu anlamda sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonunda toplanan kaynağı ülke çapında ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve aynı olarak dağıtmak ve bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmalarda bulunmak üzere her il ve ilçede kurulan SYDTV'nın görevidir²¹ (SYDTK m.7).

SYDTF'nın gelirleri²² (SYDTK m.8);

- Sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonundan aktarılabilecek miktardan,
- Mahalli idare bütçelerinden %2 oranında ayrılacak paydan,
- Her nevi fitre, zekat, kurban derileri ve bağır sak yardımlarından,
- İşletme ve iştiraklerden elde edilecek gelirlerden ve
- Diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Bu Kanunla kurulan vakıflar, kurumlar vergisinden, yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden, yapacakları her türlü muameleler dolayısıyla damga vergisinden muaftır²³ (SYDTK m.9).

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları cari harcamaları ile ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunan kimselere il ve ilçe bazında kurulu bulunan şubeleri aracılığıyla kaynak aktarmaktadırlar. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca sağlanan hizmetler ya da yardımlar çeşitlilik göstermektedir. Bunlar; sağlık yardımları, özel amaçlı yardımlar, eğitim yardımları, şartlı nakit eğitim yardımları, yakacak yardımları, gelir getirici ve istihdam arttırıcı proje yardımlarıdır.

TABLO 1: SYDTV'nca Sağlanan Yardımlar.

	YARDIM TİPİ	DÖNEM	AKTARILAN YARARLANICI KAYNAK (Trilyon TL)	SAYISI
SAĞLIK YARDIMCILARI		2003	251,6	3.339.995
		2004	499,6	6.725.736
		TOPLAM	751,2	10.065.731
ÖZEL AMAÇLI YARDIMLAR	Bayram Öncesi Yardımlar	2003	35,2	
		2004	55,1	
		TOPLAM	90,3	
	Aşevleri	2003	4,8	47.734
		2004	4,8	57.359
		TOPLAM	9,6	105.093
	Doğal Afet, Terör, Barınma ve Yangın	2003	0,76	2505
		2004	0,43	820
		TOPLAM	1,19	3325
EĞİTİM YARDIMLARI	Taşınmalı Eğitim	2003-2004	81,1	559.064
		2004-2005	57,3	573.924
		TOPLAM	138,4	1.132.988
	Eğitim Yardımı (Kırtasiye, önlük vb.)	2003	10,2	
		2004	30	
		TOPLAM	40,2	
	Yüksek Öğrenim Bursu	2003	113,9	
		2004	126,8	
		TOPLAM	340,7	
ŞARTLI NAKİT EĞİTİM YARDIMLARI		2003	1,6	59.206
		2004	66,7	820.837
		TOPLAM	68,3	879.043

SYDTV'nca yoksul durumda bulunan kimselere sağlık hizmetlerinde bulunulması temel bir amaçtır. 1992 yılında ayrıca, sosyal güvencesi olmayan kimselere yatarak ve ücretsiz sağlık hizmetlerinden yararlanma imkanı sağlamak amacıyla “yeşil kart” uygulamasına geçilmiştir. SYDTV'nca sağlanan bir diğer hizmet ise özel amaçlı yardımlardır. Amaç, ekonomik ve sosyal yoksunluk kapsamında bulunanlara ulusal bayramlarda ve olağanüstü hallerde destekte bulunmaktır. Ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunanlara sağlanan bir diğer önemli yardım ise eğitim yardımıdır. Bu yardım kapsamına çocukların önlük, kitap, kırtasiye gibi okul ihtiyaçlarının sağlanması, taşımacılık, eğitim kapsamında bulunanlara öğle yemeği sağlanması girmektedir. Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yürütülmekte olan Şartlı Nakit Transferi uygulaması kapsamında ise maddi imkansızlıklar nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ailelere

eğitim yardımı yapılmaktadır. Bu çerçevede kısa vadede çocukların çalışmak veya kardeşlerine bakmak suretiyle sağladıkları ekonomik faydayı ve okul masraflarının bir kısmını karşılayarak yoksul ailelerin çocuklarının eğitim hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak hedeflenmektedir. Nakit transferi kapsamındaki yardımlar fayda sahibinin olumlu davranış değişikliğine bağlı olarak sürdürülecek yardımlar olduğundan hak sahipliği konumunun devamlılığı da okul çağındaki çocukların okula devam etmelerine bağlıdır. Bu bakımdan eğitim yardımlarından yararlanacak çocukların aylık okula devamlılıklarının %80'in altına düşmemesi gerekmektedir. Tüm bunlara ilaveten Vakıflar aracılığı ile ihtiyaç sahibi ailelere bedelsiz kömür yardımı yapılmaktadır. Yapılan yardımlardan en önemlisi ekonomik yetersizlik içerisinde bulunan ailelere kendilerine yeter hale gelebilmeleri için istihdam yaratıcı proje desteği sağlanmasıdır²⁴.

Mikro Finansman, yoksul ailelerin üretici faaliyetlere girişmelerine veya mikro işletmelerini büyütmelerine yardımcı olmak amacıyla onlara çok küçük meblağlarda kredi açılması anlamına gelmektedir.

Yukarıda açıklanan tüm yardımların uzun dönemde etkinliğinin ve sürdürülebilirliğinin artırılması için Türkiye açısından yeni bir olgu olan “mikro finans” uygulamalarına geçilmiştir.

5 MİKRO FİNANSMAN

Dünyanın her yerinde ve toplumun her kesiminde finansal hizmetlere ihtiyaç duyulmaktadır. İş ile ilgili olarak ortaya çıkan fırsatların değerlendirilmesi isteği, ikamet edilen konutun onarılması ya da geliştirilmesi ihtiyacı, mevsimsellik gösteren harcamaların karşılanması gerekliliği halinde öz kaynakların miktar ya da vade olarak uyumsuzluk göstermesi kredi/mevduat işlemlerini zorunlu kılmaktadır. Mevcut finansal kurumların sundukları hizmetlerin yoksul insanların gereksinimlerinin karşılanmasında bazı yetersizlikleri bulunmaktadır. Çoğu zaman bu yetersizlikler yüksek maliyet, yüksek risk ve uygunluk başlıkları altında toplanmaktadır. Bu nedenle geleneksel finans kurumları yoksul kullanıcılara verdikleri küçük kredileri çok yüksek faiz oranları ile fiyatlamaktadırlar hatta kredi kullanım imkanlarını kısıtlamaktadırlar.

Bu nedenle yukarıda açıklanan kısıtları ortadan kaldıracak bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu yeni yapı hem maliyet hem risk hem de finansal ürün tasarımı hem de kredi portföyünün yönetiminde geleneksel finans kurumlarından farklı yaklaşımlar sergileyebilmelidir. Çünkü, mikro finans kurumlarını ortaya çıkaran ihtiyaç sadece yoksul kesimin finansal hizmet gereksinimi değildir. Aynı zamanda bölgesel ve küresel yoksullukla mücadele çabalarının eksikliği şiddetle hissettiği sürdürülebilir ve olabildiğince piyasa temelli bir kuruluşa duyulan gereksinimdir. Bu kuruluş geleneksel bankacılık kadar geleneksel yoksullukla mücadele araçlarının eksik yönlerini de giderebilecek özelliklere sahip olmalıdır.

Bu kapsamda yoksul toplulukları kalkındırma çabaları çerçevesinde 1950'li yılların başlarında hedeflenen bir topluluğa yönelik kalkınma projesi subvanse edilmiş krediler ile desteklenmiş ancak başarı oranı oldukça düşük düzeyde kalmıştır. 1970'lere gelindiğinde Brezilya, Bangladeş ve diğer bir kaç ülkede genişletilmiş, küçük tutarlı krediler yoksul kadınlar ve mikro işletmelere yönelik olarak geliştirilmiştir. Uygulanan mikro girişim kredisi, her üyenin diğer üyelere ait geri ödemelerin garantörü olduğu dayanışma gruplarına yöneltilmiştir. Bu uygulama 1980 ve 1990'lar

boyunca dünyada aslına sadık kalınarak geliştirilmiş ve yaygın biçimde kullanım alanı bulmuştur. Adı geçen kredi uygulaması, iki önemli sonucun da ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bunlardan birincisi yoksul insanlar, özellikle de kadınlar, hem programın kendi içinde hem de çoğu gelişmekte olan ülke geleneksel finans endüstrisine oranla mükemmel geri ödeme oranlarına ulaşmayı başarmışlardır. İkincisi de yoksul insanların mikro finansman kuruluşunun maliyetlerini karşılayacak faizi ödemeye istekli olduklarının görülmesidir. Bu iki özellik Mikro Finansman Kuruluşlarının uzun dönemli ve sürdürülebilir biçimde ve piyasa temelli olarak çok sayıda insana ulaşabilir olma özelliklerinin tespit edildiği ilk tecrübelerdir²⁵.

5.1. Tanım;

Uygulamada yaygın olarak kullanılan biçimiyle **Mikro Finansman**, yoksul ailelerin üretici faaliyetlere girişmelerine veya mikro işletmelerini büyütmelerine yardımcı olmak amacıyla onlara çok küçük meblağlarda kredi açılması anlamına gelmektedir. Zamanla, geleneksel finans kuruluşlarına erişim olanağı bulunmayan yoksulların farklı finansman ürünlerine gereksinim duydukları anlaşıldıkça, mikro finansman kapsamı, daha geniş bir hizmet yelpazesini (kredi, tasarruf, sigorta, vb.) içerecek şekilde genişleme göstermiştir²⁶.

Diğer bir tanıma göre de mikro finansman kavramı küçük ölçekteki finansal hizmetleri, özellikle ve öncelikle de tasarruf ve kredi uygulamalarını tarif etmektedir²⁷.

Yoksul insanlar tarafından talep edilen en temel finansal hizmetler sırayla; işletme sermayesi kredileri, tüketici kredileri, mevduat, emeklilik planı, sigorta ve para transferi işlemleridir²⁸. Görüldüğü üzere yoksul kesimlerce talep edilen finansal hizmetler ile mali bakımdan daha güçlü kesim tarafından talep edilen finansal hizmetler temelde büyük benzerlikler göstermektedir. En önemli fark, yoksulların talep ettikleri finansal hizmetleri çoğu zaman resmi yollardan elde edememesi; bunun yerine tefeci vb. informal organizasyonlardan sınırlı sayıda hizmeti çok yüksek bedel karşılığında sağlamalarıdır²⁹.

5.2. İşleyiş

Mikro finansman kuruluşlarının hedefleri tanımlarda belirtilen hizmetleri gerçekleştirmek suretiyle;

- Yoksulluğu azaltmak,
- Kadınlara ve engellilere istihdam alanı üretmek,
- Genel olarak istihdamı arttırmak,
- Mevcut işletmelerin büyümesini ve faaliyetlerini çeşitlendirmesini sağlamak,
- Yeni işletme kuruluşunu özendirmek

olarak tanımlanabilir.

Aynı konuda Dünya Bankası da üç hedeften bahsetmektedir. Bunlar;

- Mikro girişimleri oluşturmak ve büyütme suretiyle yeni gelir ve istihdam alanları oluşturmak,
- Verimliliği artırmak suretiyle özellikle zayıf kesimlerin gelirlerini yükseltmek,
- Kırsal kesimdeki ailelerin kuraklıktan etkilenen bitkilere bağımlılığını azaltacak biçimde gelir kaynaklarını çeşitlendirmektir.³⁰

Mikro Finansman Kuruluşlarının amaçları kapsamında sayılan maddeler dikkatle incelendiğinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının amaçları ile arasında temelde büyük paralellikler gözlenmektedir. Esasen yoksullukla mücadeleyi hedef almış iki kurum arasında bu türden benzerliklerin bulunması son derece doğal karşılanabilir. Ancak detaylarda gizlenen bazı farklılıklar, iki kuruluşun yoksullukla mücadele tekniklerinin farklı yönlerini de ortaya koymaktadır. Söz konusu farklılıklar arasında en dikkate değer olanı SYDVT'nin kamu kaynaklarını ve bağışları amacı doğrultusunda kullanırken temel hizmetlere ve çoğunlukla geri ödemesi olmayan yardımlara ağırlık vermesidir. Mikro Finansman Kuruluşlarının dünyadaki uygulamaları ise daha çok yoksul kimselerin iş sahibi yapılmasına ya da var olan işini geliştirmesine yöneliktir. Bu şekilde hayat standartlarının dolaylı yoldan yükselmesi sağlanırken aynı zamanda sağlanan desteğin maliyetini karşılayacak geri dönüşümü de öngörülmektedir. Bu özellik Mikro Finansman Kuruluşlarının hem amaca yönelik hem de sürdürülebilir faaliyette bulunmalarını olanaklı kılmaktadır.

Hükümetlerin her türlü ekonomik ortamda kullanmayı arzu ettiği Mikro Finansman Kuruluşlarının başarısı için ekonomik ve politik

istikrarın mevcut olması önemli bir gerekliliktir. Yoksullukla mücadelede sorun sadece finansal destek sağlamak olmadığından çözüm de sadece finansman imkanı oluşturmakla elde edilememektedir. İşte bu nedenle vakıfların eğitim, danışmanlık, yönlendirici uzman görüşü sağlama imkanları ile girişimcinin finansal ihtiyaçlarını giderecek mikro finansman kurumlarının desteği birlikte sağlandığında başarı daha erişilebilir hale gelmektedir.

Görülmektedir ki mikro finansman uygulamalarından en çok fayda sağlayan kimseler, ekonomik fırsat yakalayan ve küçük meblağda hazır nakit kaynağı buldukları takdirde bu ekonomik fırsattan yararlanabilecek konumda olan kişilerdir. Dolayısıyla, istikrarlı veya büyüyen ekonomilerde çalışan, önerilen faaliyetleri girişimci bir ruhla üstlenme ve yürütme yeteneğine sahip olduklarını gösteren ve borçlarını geri ödeme taahhüdüne girme isteği bulunan bir başka ifade ile krediyi bir tür toplumsal yeniden paylaşım aracı olarak görmeyen yoksullar, mikro kredi için en iyi adaylardır.³¹

Ev hanımları, emekliler, mülteciler, özelleştirme mağdurları, küçük çiftçiler, mikro girişimciler mikro finansman kuruluşlarının müşterileridir. Adı geçen müşterilerin de her biri ultra yoksulluk, mutlak yoksulluk, insani yoksulluk, göreceli yoksulluk olmak üzere dört ayrı kategoride sınıflanmaktadır. Hizmet verilecek hedef kitlenin yukarıda bahsedilen özellikleri mikro finansman kuruluşunun vizyonunu, kurumsal yapısını ve iş süreçlerini belirleyebilecektir.³²

IFC'ye göre de, geleneksel resmi finansman kuruluşlarına erişim olanağı ile gelir düzeyi arasında ters orantı bulunmaktadır. Diğer bir deyişle ne kadar yoksulsanız bu finansman kuruluşlarına erişim olanağınız o kadar düşüktür. Bu nedenle büyük olasılıkla, ne kadar yoksulsanız gayri resmi finansal düzenlemeler o kadar pahalı olacaktır. Ayrıca, gayri resmi finansal düzenlemeler belirli finansman hizmeti gereksinimlerine uygun olmayabilir ya da yoksulları bir şekilde dışlayabilir. İşte bu dışlanmış ve yeterince hizmet alamayan pazar kesiminden bireyler de mikro finansman müşterileridir. Mikro finansmanın kapsamına giren hizmet tipleri kavramı genişletildiğinde, mikro finansman müşterilerinin yarattığı olası pazar da genişler ve büyür. Örneğin, mikro kredinin pazar alanı ve kapsamı, çeşitli farklı tiplerde tasarruf ürünleri, ödeme ve havale hizmetleri ve çeşitli

Mikro Finansman Kuruluşlarının amaçları kapsamında sayılan maddeler dikkatle incelendiğinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının amaçları ile arasında temelde büyük paralellikler gözlenmektedir.

Mikro finansman kuruluşlarının sağladığı kredi ile ekonomik yaşamda ortaya çıkabilecek fırsatları değerlendirebilmek olanaklı hale gelmektedir.

sigorta ürünlerini içeren daha zengin ve çeşitli finansman hizmetleri dizisine göre çok daha sınırlı olabilir. Örneğin, çok yoksul çiftçilerin çoğu ödünç almak istemeyebilirler ve bunun yerine, kendi günlük yaşam ve geçim gereksinimleri için harcadıkları birkaç aylık bir süre içinde, tarımsal mahsullerini ve bu mahsullerin getirilerini korumak ve muhafaza etmek için daha emin bir yer tercih ederler.³³ Görüldüğü üzere tüm yoksul kesimler mikro finansman kuruluşlarının hedef kitlesini oluşturmaktadırlar. Ancak unutulmamalıdır ki mikro finansman kuruluşlarının hizmet yelpazesinin genişliği ile orantılı olan bu durum, söz konusu hizmetlerin penetrasyonuna bir bölümüne yukarıda değinilen nedenlerle aynı biçimde yansımayacaktır.

Mikro finansman kurumlarının yukarıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri için uygun miktarda ve yapıda kaynaklara sahip olmalarına bağlıdır. Kaynaklardan ilki kuruluşun sermayesi, ikincisi ise bağışlardır. Yaygın görüş bu iki kaynağın birbirini tamamlayıcı olması gerektiği yönündedir. Aynı zamanda görülmüştür ki karlı biçimde faaliyetlerini yürüten mikro finansman kuruluşları mali piyasalardan uygun koşullarda borçlanabilmektedirler. Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, mikro finansman kuruluşlarının kaynak sağlamayı umduğu piyasaların öncelikle özel kesime ait borçlanma araçlarına resmen olduğu kadar uygulamada da hizmet edebilir durumda olmasıdır. Bir başka ifadeyle yeterli derinliğe sahip olmasının yanında hazine borçlanma araçlarının oluşturduğu Crowding Out etkisinin bulunmaması gereğidir. Bu konuda Türkiye mali piyasalarının geçmişte şartları sağlamadığını ancak ekonomik iyileşme ile birlikte bu durumun değişim göstermesinin beklendiği belirtilmelidir.

6 YOKSULLUKLA MÜCADELEDE MİKRO FİNANSMAN KURULUŞLARININ ROLÜ VE ULUSLARARASI ÖRNEKLER

Deneyimler, mikro finansmanın yoksullara gelirlerini arttırmaları, yaşayabilir ve başarılı olabilecek işler kurmaları ve dış şoklara karşı savunmasızlıklarını azaltmalarına yardımcı olabileceğini göstermektedir. Mikro finansman, başta kadınlar olmak üzere yoksulların ekonomik değişim araçları olmalarına olanak vererek onların kendi ayakları üzerinde durmaları için güçlü bir araç da olabilir.³⁴

Tasarruflara, kredilere, sigorta poliçesine ve diğer finansal hizmetlere ulaşabilen yoksul kimseler günlük hayatlarında karşılaştıkları maddi zorluklara

karşı daha esnek, daha mücadeleci konuma ulaşabilmektedirler. En katı ekonometrik çalışmalarda bile görülmüştür ki mikro finansman, tüketim düzeylerini düzeltmek suretiyle temel ihtiyaçlar için varlık satışı gereksinimini azaltmaktadır. Bu kapsamda örneğin mikro finansman hizmetlerinden yararlanabilen yoksul bir insan vefat, ani hastalık veya varlık kaybı ile ilişkili olarak aniden ortaya çıkan harcamalar ile başa çıkabilmektedir.³⁵

Ayrıca mikro finansman kuruluşlarının sağladığı kredi ile ekonomik yaşamda ortaya çıkabilecek fırsatları değerlendirebilmek olanaklı hale gelmektedir. Sağlanan kredi olanakları çocukların eğitimi için daha fazla harcama ve bununla orantılı biçimde daha uzun süre eğitim alma sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Aynı etki daha iyi beslenme, barınma ve sağlık hizmetlerine erişimi mümkün kılmaktadır.³⁶

Mikro finansmanın hane halkının yaşam standardı üzerindeki etkilerini belirlemeye yönelik olarak 1999 yılında Mısır'da bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, altı farklı mikro finansman kurumundan mikro kredi temin eden 63 kredi alıcısı ile görüşülmüş, kredi öncesi ve kredi sonrası gelir ve gelirin kullanım biçimlerindeki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu farklılıklar günlük tüketim ve hanehalkı için satın alınan varlıklar üzerinde yapılan gözlemler ile belirlenmiştir. Görüşmeler sonucunda ek gelir ile ev için ilave oda yapımı, çeyiz, eğitim ve keçi vb. varlık ediniminin ön plana çıktığı görülmüştür.³⁷

Kredi hangi kuruluştan alınırsa alınsın kredi konusu fonların ve kredi açma maliyetlerinin karşılanması gerekir. Aksi takdirde mikro finansman kuruluşunun sermayesi hızla eriyeceğinden kredi veremez duruma düşecektir. Hizmette sürekliliğin sağlanabilmesi için karşılanması gereken üç temel maliyet bulunmaktadır. Bu maliyetlerden birincisi fon maliyetidir, ikincisi zaman içinde istatistiklerde ortaya çıkan geri dönmeyen kredilerin oluşturduğu maliyet, üçüncüsü ise kredinin miktarından bağımsız olarak ortaya çıkan sabit ücretlerdir. Bu yönüyle kredi maliyet unsurlarının ticari bankalardan temin edilen kredilerden hiç bir farkı bulunmamaktadır. Ancak kredinin boyutları maliyetlerin kredinin toplamına oranını yüksek kılabilir.

İlk zamanlarda Mikro Finansman Kuruluşları, sübvansiyonlu krediler ile desteklenen yoksullukla mücadele programlarının alternatifi olarak kabul

edilmişlerdir. Ancak zaman içinde görülmüştür ki, sadece hazır proje ve finansal destek ile yoksul halk kitlelerinin yaşam standartlarını yükseltebilmek mümkün değildir. Bunun yerine, sosyal yardım programları ile mikro finansman uygulamalarının bir arada bulunduğu projeler, benzeri bir birlikteliğin bulunmadığı projelerden somut olarak daha fazla başarı elde etmişlerdir

Nepal’de UNICEF katkılarıyla 1982-1983’ten beri yürütülen Küçük Çiftçi Kalkındırma Programı’nda 1995 yılında o ana kadar sağlanan sosyal hizmetlere ek olarak mikro kredi uygulaması da pilot bölgelerde uygulamaya konmuştur. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde sosyal hizmetlerin mikro kredi ile birlikte sunulduğu bölgelerde hizmetlerin tek başına sunulduğu bölgelere göre bebek ölüm oranı daha düşük, kız çocuklarının okula devamı daha yüksek gerçekleşmiş, çocukların sağlık, beslenme ve eğitimi de daha ciddi iyileşmeler göstermiştir.

1989’da Vietnam Kadınlar Birliği tarafından UNICEF desteği ile yürütülen programdan elde edilen sonuçlar da benzer niteliktedir. Örneğin bu programdan kredi alan kadınların kız çocuklarında okula devam oranı % 97 iken, programa katılmayanların kız çocuklarında bu oran % 73’te kalmıştır. UNICEF desteği ile 1993’te Mısır’da düşük gelirli bölgelerde çocuk işgücü ile mücadele eden bir sivil toplum kuruluşu tarafından kredi ile desteklenen proje ile çocuk işgücü kullanımında azalma ve okula devam oranlarında düzelme meydana gelmiştir.³⁸

Yukarıdaki sonuçları küçük değişiklikler ile Gana, Burkina Faso, Ekvador, Honduras, Mali, Tayland ve Uganda’da da tespit etmek mümkün olmuştur. İşbirliğinin gerçekleştirildiği ülke ve işbirliğine konu olan faaliyet değişse bile başarı yüzdesi, her zaman işbirliği olmadan vakıfların tek başına faaliyet yürüttükleri duruma göre daha yüksek olmuştur. Bu nedenle sadece eğitim vermek kız çocuklarının eğitim sürelerine, çocukların beslenme kalitesine, aile planlamasına, çocuk işgücünün azaltılması vb. alanlara yönelik sınırlı bir iyileşmeye yol açmaktadır. Öte yandan sosyal yardım projesini yürüten vakıf ya da sivil toplum kuruluşları Mikro Finansman Kuruluşu ile işbirliğine gittiğinde hem hedeflenen başarı yüzdesi fazlasıyla gerçekleşmekte hem de harcanan kaynakların geri dönüşü sağlanmaktadır. Bu başarıya ulaşılmasında verilen eğitimlerin mikro finansman uygulamalarıyla hayata geçirilmesinin etkisi büyüktür.

7 TÜRKİYE’DE MİKRO FİNANSMAN KURULUŞU

Türkiye’de mikro finansman uygulaması örneklerini ilk başlatan Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) olmuştur. 1995-1997 yılları arasında İstanbul’un dar gelirli bölgelerinde yaklaşık 100 kadına iş yapmaları için küçük miktarlarda krediler verilmiştir. Bu kredilerde geri dönüş oranı %98 olmuş, bir çok kadın aldığı borç para ile aktif ekonominin içine girmişlerdir. Ancak 1999 depremi sonrasında ülkenin ve KEDV’in öncelikleri değişmiş, bu projenin devamlılığı için fon arayışları ertelenmiştir. 2002 yılında mikro kredi projesi için gereken fonun bulunması ile KEDV, Maya Mikro Ekonomik Destek İşletmesi’ni kurarak mikro kredi programını başlatmıştır. Yasal alt yapısı hazırlanmaya çalışılan mikro finansman konusu Türkiye’nin gündemine ise Diyarbakır Milletvekili Prof. Dr. Aziz Akgül öncülüğünde, 2003 yılındaki uluslararası bir toplantı ile getirilmiştir. Akgül’ün başkanı olduğu Türkiye İsrarı Önleme Vakfı ve Diyarbakır Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı işbirliği ile Diyarbakır’da (Haziran 2003) mikro kredi uygulamaları başlatmıştır.³⁹ Dünya Bankası’nın 500 milyon \$ kredi vermesi ve Başbakanlığın da ek olarak 130 milyon \$ bütçe ayırmasıyla başlangıç için önemli bir kaynak temin edilmiştir. Türkiye İsrarı Önleme Vakfı, Diyarbakır Valiliği ve Grameen Trust işbirliğiyle Diyarbakır’da 11 Haziran 2003 tarihinde proje uygulanmaya başlanmış ve 18 Temmuz 2003 tarihinde ilk mikro kredi çekleri verilmiştir. Söz konusu krediler 500 YTL tutarında ve 1 yıllık olup haftalık geri ödemelerle verilmiştir. Bugüne kadar geri ödemelerde yüzde 100 geri dönüş sağlanmış ve krediden yararlananların tümü taksitlerini ödemiştir.⁴⁰

Türkiye’de nüfusun yaklaşık %25’i açlık ve %50’si yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Yoksulluk ve açlık riskiyle karşı karşıya olan grupların başında kadınlar ve işsiz gençler gelmektedir. Mikro finansman uygulamasında da ana hedef kitle olarak bu grup seçilmiştir. Bunun dışında yaklaşık 100.000 aileden oluşan topraksız köylüler ile yaklaşık 730 bin aileden oluşan küçük ölçekli çiftçiler ve yaklaşık 8 milyon kişiden oluşan Orman köylüler hedef kitle olarak görülmektedir. Bunlara ilave olarak Türkiye’de kanayan bir yara haline gelen sokak çocuklarının sayısı ise 1 milyon kişiden fazladır ve çocuk işçiler ile birlikte bu rakam 4 milyonu bulmaktadır.⁴¹

Türkiye’de nüfusun yaklaşık %25’i açlık ve %50’si yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Yoksulluk ve açlık riskiyle karşı karşıya olan grupların başında kadınlar ve işsiz gençler gelmektedir. Mikro finansman uygulamasında da ana hedef kitle olarak bu grup seçilmiştir.

**Uygulanabilirlik,
karlılık,
sürdürülebilirlik
özelliklerini
taşımakla birlikte
Mikro Finansman
Kuruluşları
yoksullukla
mücadelede tek
ve vazgeçilmez
araç değildir.
Ancak son
zamanların en
gözde
araçlarından biri
olarak
görölmektedir.**

Dünya Bankası desteğiyle 10 ilde başlatılan Mikro Kredi Projesi'yle özellikle yoksul kadınların, 100 YTL ile 700 YTL arasında değişen gelir sağlaması hedeflenmektedir. Projeye ayrıca eğitim, sağlık ve aile planlaması gibi sosyal aktiviteler de desteklenmektedir.⁴²

Türkiye'de Mikro Finansman Kuruluşu yasal altyapısını oluşturacak olan "MİKRO FINANSMAN KURULUŞLARI HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI"nın genel gerekçesinin bir bölümünde mikro finansman'ın Türkiye için yeni bir kavram olmayıp, değişik kurumsal yapılar altında bu güne kadar uygulanı geldiği ifade edilmektedir. Taslağa göre düşük gelir gruplarına ve mikro girişimci sayılabilecek esnaf ve sanatkarlara Halk Bankası "ihtisas" ve "kooperatif" kredileri adı altında mikro finansman kapsamına girebilecek finansal hizmetleri sunmaktadır. Hazine Müsteşarlığı tarafından yetkilendirilen ikrazatçılar da formal hizmet sunucular arasında sayılmaktadır. Ayrıca, esnaf ve sanatkar kooperatifleri, küçük çiftçi kooperatifleri, bazı meslek odalarının oluşturduğu yardımlaşma sandıkları gibi bir çok örgütlenme biçimleri bulunmaktadır. Ancak aynı metinde, Türkiye'deki mikro finansman faaliyetlerinin "sübvansiyon" kimliğini muhafaza ettiği, düşük gelirli kişilere sürekli gelir elde edebilecekleri bir istihdam alanı sağlamaktan çok mevcut durumdaki finansman ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik kamu politikasının bir parçası olma niteliğinin ağır bastığı da görölmektedir.

Yapılacak yasal düzenleme ile alt yapısı oluşturulacak Mikro Finansman Kuruluşlarından beklenen, dünyadaki tecrübeler ışığında ortaya çıkan sübvansiyonlu kredi, politik kaygılarla rasyonel olmayan yatırımlar ve sürdürülebilirliği bulunmayan üstelik yoksul kesimin sadece mevcut ihtiyaçlarını gidermeye yönelik yapıya son vermesidir. Tecrübeler, dünyada özellikle 1980'lerde yaygınlaşmaya başlayan Mikro Finansman Kuruluşlarının hizmet yelpazesinin genişliği, günlük ihtiyaçların yanında esas olarak üretken yatırımları uyarıcı özelliği ve en önemli karlı biçimde çalışması nedeniyle özel sektör ve kamu kaynaklarının verimli ve amaca yönelik, sürdürülebilir biçimde kullanılmasını sağlayan kurumlar olduğunu göstermektedir.

Yasa tasarısı ile vakıflar tarafından da mikro finansman kuruluşlarının hizmetlerinin önemli bir bölümünün yerine getirilebileceği ifade edilmektedir. Bu tip bir düzenleme vakıfların bu güne kadar sunduğu sosyal yardımlaşma ve

dayanışma hizmetlerinin daha etkin ve daha verimli biçimde gerçekleştirilmesine de olanak sağlayacaktır. Mikro Finansman Kuruluşları ile yoksul kesime yönelik hizmetler, günlük ihtiyaçların giderilmesi noktasından ekonomik açıdan güçsüz bireylerin üretken girişimcilere dönüşmesine yönelik çabalar noktasına yönelecektir. Üstelik dünyadaki örneklerinden de izlenebileceği üzere bu işlemin mali piyasalardan da temin edilecek kaynaklarla karlı ve sürdürülebilir biçimde gerçekleştirilebilmesi mümkün olacaktır.

SONUÇ

Mikro finansman kapsamında sunulan hizmetlerin çalışmada da belirtildiği gibi hedef kitlesinin doğru tespit edilmesi, yoksulluğun azaltılması çabalarının başarısında belirleyici bir faktördür. Ancak oldukça faydalı ve sürdürülebilir bir araç olarak görülen mikro finansman, tek başına sihirli bir değnek değildir. Yoksullukla mücadelede dünyadaki uygulamalar göstermiştir ki, geleneksel yardım programları ile birlikte sinerji yaratan uygulamalar hedefe ulaşmada daha yüksek başarı getirmektedir. Bu konuda uluslararası örneklerden bir kaç olarak Nepal, Vietnam, Gana, Burkina Faso, Ekvador, Honduras, Mali, Tayland ve Uganda gösterilebilir.

Uygulanabilirlik, karlılık, sürdürülebilirlik özelliklerini taşımakla birlikte Mikro Finansman Kuruluşları yoksullukla mücadelede tek ve vazgeçilmez araç değildir. Ancak son zamanların en gözde araçlarından biri olarak görölmektedir. Tek başına uygulandığında da önemli pozitif gelişmelere neden olabilen mikro finansman uygulamalarının, kullanılacağı bölgenin koşullarına uygun formda ve vakıflar başta olmak üzere STK'lar tarafından geliştirilen sosyal projeler ile sinerji etkisi yaratacak bileşimde hizmet üretmesi en ideal çözüm olarak görölmelidir. Bu kapsamda ülkemizde uygulamanın iki biçimde olacağını yasa tasarısından yapılacak çıkarsamalarla söylemek mümkündür. Bunlardan biri tamamen özel sermaye ile mevcut ticari bankaların desteği ile kurulacak ve ticari yönü ağır basan kurumlar olarak mikro girişimcileri hedef alan bir yapılanmadır. Böylesi bir uygulama bankaların son dönemde başta KOBİ'ler olmak üzere başlattıkları uygulamaların bir uzantısı olabilir. Diğer ise vakıflar bünyesinde mevduat toplamaksızın vakıfların tek başına ya da ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak gerçekleştirecekleri yoksullukla mücadele projelerinin bir parçası olarak faaliyet göstermeleridir.

Vakıf ve Mikro Finansman Kuruluşu işbirliği ile ya da Yasa taslağının da izin verdiği bir şekil olan Vakıf bünyesinde oluşturulacak bir Mikro Finansman Kuruluşunun geliştireceği projeler ile Türkiye'de özelleştirme sonucu işsiz kalan insanlara ya da batan bankalardaki işlerini kaybeden eğitimli ve iş tecrübesi olan insanların kendi işlerini kurmalarında finansal destek sağlayarak önemli sosyal yaraların kapanmasına yardım edecektir. Bu güne kadarki uygulamalar göstermektedir ki eğitilmiş ya da eğitimsiz, kadın ya da erkek işsiz insanların iş sahibi yapılmasında (mikro girişimci) dünya bankası vs. dış ve iç kaynaklarla gerçekleştirilen projelerin hep bir ayağı eksik kalmıştır. Eğitim alanlar finansman

sağlayamamışlar, KOSGEB vb. kuruluşlardan finansman sağlayabilenler ise danışmanlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamışlardır. Vakıf ve Mikro Finansman Kurumu işbirliği ya da Vakıf çatısı altındaki Mikro Finansman Kuruluşu bu konudaki önemli bir boşluğu doldurabilecektir. Ayrıca unutulmaması gereken bir başka husus da Mikro Finansman Kuruluşlarının dünyadaki örneklerinde olduğu gibi kaynak temin etmek amacıyla çıkaracakları tahvil vb. borçlanma araçları ile sermaye piyasalarında finansal araç çeşitliliğine ve piyasaların derinliğine katkı sağlayacaklardır. Elbette bu son gelişmenin ortaya çıkabilmesi için yukarıda da değinildiği gibi mali piyasalar üzerindeki kamu baskısının azaltılması ilk koşuldur.

¹ "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları" 5263 sayılı ve 1.12.2004 tarihli Kanun ile "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü" olarak düzenlenmiştir.

² Altın, Ö. Zühtü, Sosyal Politika Dersleri, (Eskişehir 2004), s. 145.

³ Dünya Bankası 2003 yılı Yoksulluk Çalışması sonuçları, http://www.die.gov.tr/TURKISH/SONISTI/YOKSL/A_140206.xls (6.3.2006)

⁴ Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi, Türkiye Ulusal Raporu-Taslak, s.85

⁵ <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.asp?icerik=YOKSTANIM> (5.7.2005)

⁶ Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi, Türkiye Ulusal Raporu-Taslak, s.85

⁷ Marguerite S. Robinson, *The Microfinance Revolution Sustainable Finance for the Poor May 2001 The World Bank & Open Society Institute*, s. 17-18

⁸ Hulme ve Mosley'in 1996 yılında yaptıkları çalışma hakkında ayrıntılı bilgi için bkz; Hulme ve Mosley, *Finance Against Poverty*, London: Routledge, 1996.

⁹ Marguerite S. Robinson, *The Microfinance Revolution Sustainable Finance for the Poor May 2001 The World Bank & Open Society Institute*, s. 18

¹⁰ Altın, Ö. Zühtü, Sosyal Politika Dersleri, (Eskişehir 2004), s. 148.

¹¹ Seyyar Ali, *Sosyal Siyaset Terimleri*, (İstanbul Beta Yayınları), 2002.

¹² http://www.bmg.bund.de/.../tr_Sosyal_Yardim_Sosialhlife.pdf (6.3.2006)

¹³ <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.asp?icerik=SIVILTOPLUM2>

¹⁴ 1983 tarih ve 2828 sayılı Kanun

¹⁵ <http://www.sosyal-siyaset.com/documents/sh.htm> (6.3.2006)

¹⁶ <http://www.sydtf.gov.tr/ymsyvd.html> (7.7.2005)

¹⁷ Aydın Davut, N. Sağlam, M. Başar, M. Öztürk, *Kar Amacı Gütmeyen Sektör Olarak Vakıflar*, (Eskişehir 1999), s.31.

¹⁸ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK), m.1.

¹⁹ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK), m.2.

²⁰ <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.asp?icerik=SIVILTOPLUM2>.

²¹ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK), m.7.

²² Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK), m.8.

²³ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu (SYDTK), m.9.

²⁴ http://www.sydtf.gov.tr/sydtf_faaliyet.html (7.7.2005)

²⁵ "International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman, s.1.

²⁶ Marguerite S. Robinson, *The Microfinance Revolution Sustainable Finance for the Poor May 2001 The World Bank & Open Society Institute*, s.9.

²⁷ <http://www.cgap.org/about/faq01.html> (30.6.2005)

²⁸ <http://www.cgap.org/about/faq01.html> (30.6.2005)

²⁹ <http://www.cgap.org/about/mikrofinance.html> (30.6.2005)

³⁰ <http://www.cgap.org/about/mikrofinance.html> (30.6.2005)

³¹ Sustainable Banking with the poor, s.34.

³² "International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman

³³ "International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman

³⁴ "International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman

³⁵ <http://www.cgap.org/about/faq02.html> (30.6.2005)

³⁶ "International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman.

³⁷ International Finance Corporation (IFC)" tarafından 2-3 Ekim tarihlerinde İstanbul'da düzenlenecek olan "Microfinance: Global Experience and Prospects for Turkey" Workshop" konulu konferans için doküman

³⁸ <http://www.cgap.org/about/faq03.html> (30.6.2005)

³⁹ http://www.kedv.org.tr/kedv_programlar/maya_tr.mikro.htm (6.3.2006)

⁴⁰ http://dunyagazetesi.com.tr/news_display.asp?upsale_id=230238 (6.3.2006)

⁴¹ Akgül, Aziz, *Mikro Kredi Uygulaması*, (Türkiye İsrافی Önlеме Vakfı Yayınları, Türkiye'nin Sorunlarına Çözüm serisi:3), s.22.

⁴² http://www.internethaber.com/news_detail.php?id=1079. (6.3.2006)

Yolsuzluk ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

ÖZET

Bu çalışmada, yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini içeren ampirik çalışmaların sonuçlarına yer verilmiştir. Bu çalışmalarda yolsuzluğun ekonomik büyümeyi iki yoldan engellediği ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisi, ülke içinde görülen yolsuzluktur. Burada, yolsuzluk nedeniyle ekonomik büyüme oranında istenen düzeyde artış olmamakta, şirket büyümesi istenen düzeyde gerçekleşmemekte (hatta yolsuzluk oranındaki artış şirket büyümesini vergideki artış oranından daha çok etkilemektedir) ve büyümenin kalitesi azalmaktadır. İkincisi ise kamu harcamaları artmakta, bileşimi değişmektedir. Şöyle ki, kamu harcamaları eğitimden, sağlıktan ve alt yapıdan uzaklaştırılmış bölümlerin varlığını ortaya çıkarmaktadır.

Yolsuzluk, kamu harcamalarını arttırıp verimliliği azaltarak ekonomik büyüme oranını düşürmektedir. Ayrıca, yolsuzluk, alt yapının kalitesini azaltarak büyümeyi yavaşlatmaktadır. Bu durum ise, kamu ve özel sektörün maliyetlerini arttırmaktadır. Artan maliyetler de düşük üretim ve düşük oranlı büyümeye neden olmaktadır.

GİRİŞ

Yolsuzluk konusu, özellikle 1990'lı yıllarda dünya çapında büyük ilgi çekmiştir. Bu yıllarda birçok ülkede yolsuzlukla ilgili araştırmalar ve incelemeler yapılmıştır. Ancak yolsuzluk yeni bir olgu değildir. Bu konuda araştırma yapan pek çok bilim adamı ve kurumlar çalışmalarında iki bin yıl önce de yolsuzluğun varlığını ortaya koyan incelemelere yer vermişlerdir^[1]. Bunun en temel nedeni de yolsuzluğun bir insan davranışı olmasıdır.

Yolsuzluğun en basit tanımı şöyledir: Yolsuzluk, kamu yetkisinin özel çıkarlar için kötüye kullanılmasıdır^[2]. Başka bir deyişle, kamu görevlilerinin güçlerini kötüye kullanarak özel sektörden kendi çıkarları için rüşvet kabul etmeleri veya rüşvet sağlamaya çalışmalarıdır.

Yolsuzluk ve büyüme arasında literatürde iki yönlü tartışma söz konusudur. Bir kısım bilim adamları yolsuzluğun ekonomik büyüme sürecini rahatlatan bir araç olduğunu savunmaktadırlar. Bu konuda en iyi örnek Bulgaristan'dır. 1990-1997 yılları arasında bu ülkede, özellikle lisans ve izin alma işlemleri çok sayıda yönetmeliğe tabi tutulmuştur. Lisans ve izin almaya yönelik kanuni şartların yerine getirilmesinin maliyeti, 1999-2000 yılları arasında 168 iş günü ve 5556 \$'dı. Bu şartlara

Arş. Gör. **Bilge Hakan Agun**
Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Maliye Bölümü

Arş. Gör. **Tamer Budak**
Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F.
Maliye Bölümü

ÖZGEÇMİŞ

1969'da Neumaster/Almanya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzurum'da, lise öğrenimini ise Edirne'de tamamladıktan sonra, 1989 yılında Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye Bölümü'nde lisans öğrenimine başladı ve 1993 yılında mezun oldu. 1994 yılında Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı ve 1997 yılında tamamladı. 1995 yılında Trakya Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye Bölümü Bütçe ve Mali Planlama Ana Bilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2003 yılında doktora eğitimi almak üzere YÖK tarafından 2547 sayılı Kanun'un 35. maddesi gereği Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde görevlendirildi. Halen doktora aşamasında olup, tezini yazmaktadır. Agun, evli ve bir çocuk sahibidir.

ÖZGEÇMİŞ

1973'te Erzincan'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzincan'da tamamladıktan sonra, 1993 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye Bölümü'nde lisans öğrenimine başladı ve 1997 yılında mezun oldu. Aynı yıl, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı ve 2001'de eğitimini tamamladı. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk Bilim Dalı'nda doktora başladı. Halen Marmara Üniversitesi'nde "Türk Vergi Hukuku'nda Anayasal İlke: Mali Güç" başlıklı doktora tezini yazmakta olup; araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Budak, evli ve iki çocuk sahibidir.

uymama durumunda ise 50 iş günü ve 2105 \$'dır^[3]. Tartışmanın diğer ayağındaki bilim adamları ise yolsuzluğun ekonomik büyüme sürecini engellediğini öne sürmektedirler^[4]. Kanımızca yolsuzluk ticaretin tekerleklerini yağlamaktan çok, kumlamaktadır.

Çalışmamızda ilk olarak yolsuzluğun tanımı ve tahmini, ikinci olarak ülke içerisinde görülen yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki etkileri ve son olarak da küreselleşen dünyadaki yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki etkilerine yer verilecektir.

Yolsuzluk farklı yol ve şekillerle ülke içi (yerli) ve yabancı yatırımlar aracılığıyla ekonominin büyümesini etkilemektedir. Bunun yanında, ekonomik büyümenin kalitesini de etkilemektedir.

1 YOLSUZLUĞUN TANIMI VE TAHMİNİ

Yolsuzluk, kamu görevlilerinin güçlerini kötüye kullanarak özel sektörden kendi çıkarları için rüşvet kabul etmeleri veya rüşvet sağlamaya çalışmalarıdır^[5]. Bu tanım, Dünya Bankası'nın tanımı olup, literatürde genel kabul görmüş bir tanımdır. Yolsuzluk bu şekilde tanımlanmış olmasına rağmen, belli bir ülke içerisinde ne kadar yol aldığı konusunda kesin bir bilgiye ulaşmak çok zordur. Çünkü yolsuzluk araştırmaları insanların algısına bırakılmıştır. Aynı zamanda da bir suçtur. Bu nedenle de yolsuzluğun boyutu tam olarak ölçülemez. Bu durum aynı zamanda, ülkelerin ilgili oldukları yolsuzluk derecesine göre sınıflandırılmalarının zorluğunu da ortaya koymaktadır^[6].

Günümüzde dört tür yolsuzluk tahmini vardır^[7]. Bunlardan birincisi, uzman görüşlerine dayanan yolsuzluk tahminidir. Bununla ilgili olarak göze çarpan en önemli örnek "Uluslararası Ülke Risk Klavuzu (International Country Risk Guide - ICRG)"dur. Bu klavuz 1982 yılından beri "Politik Risk Hizmetleri (Political Risk Service)" tarafından yayınlanmaktadır. Burada üst düzey kamu görevlileri ile düşük seviyedeki kamu görevlilerinin ne oranda özel ödeme (rüşvet) istediklerine yer verilmiştir.

İkincisi, şirketler veya kişiler üzerinde yapılan araştırmaya dayandırılan yolsuzluk tahminidir. Bu kategorideki en önemli örnekler "Küresel Rekabet Raporu (Global Competitiveness Report - GCR)" ve "Dünya Gelişme Raporu (World Development Report - WDR)"dur. Her iki raporun araştırma kapsamında, şirket yöneticilerine yer verilmektedir. Ayrıca, WDR endeksi, insan algısına dayandırılmıştır.

Üçüncüsü, kamuoyu araştırmasına (a poll of polls) dayanan yolsuzluk tahminidir. Bu kategorideki en önemli örnek "Uluslararası Saydamlık Örgütü (Transparency International - TI)"dür. Bu örgüt, dünya çapında yolsuzluğa karşı savaş açmayı görev bilmiş bir kuruluş tarafından oluşturulmuştur. Burada yapılan araştırma kapsamında insanların algıları ön plandadır.

Uluslararası Saydamlık Örgütü tarafından açıklanan 2005 yılı Yolsuzluk Beklenti Endeksi'ne göre

Türkiye'nin notu Gine, Meksika, Panama ve Peru ile birlikte 10 üzerinden 3.5 olarak hesaplanmış ve 158 ülke arasında 65. sıraya yerleşmiştir^[8].

Sonuncusu ise, daha objektif ve elde edilmesi daha zor olan verilere dayandırılan yolsuzluk tahminidir. Buna en iyi örnek, "Neuman Endeksi"dir. 1994 yılında Peter Neumann tarafından Almanya'da ülke dışında yatırım yapan şirket yöneticilerine uygulanmıştır. Çalışmada büyük gizlilik garanti edilmiştir. Ancak bu çalışma, sonraki yıllarda tekrar edilmemiştir.

2 ÜLKE İÇİ YOLSUZLUK VE EKONOMİK BÜYÜME

Yolsuzluk farklı yol ve şekillerle ülke içi (yerli) ve yabancı yatırımlar aracılığıyla ekonominin büyümesini etkilemektedir. Bunun yanında, ekonomik büyümenin kalitesini de etkilemektedir.

Bu bölümde yolsuzluğun (a) ekonomik büyümenin oranına, (b) şirket düzeyindeki etkilerine ve (c) büyümenin kalitesi üzerindeki etkisine yer verilecektir.

2.1. Ekonomik Büyümenin Oranı

Yolsuzluk ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkileyerek, büyüme oranını düşürmektedir. Bu gerçeği ortaya koyan çeşitli araştırmalar vardır.

Mauro, 1980-1985 yılları verilerini kullanarak yaptığı bir çalışmada yatırımla yolsuzluk arasındaki negatif ilişkiyi ortaya koymuştur. Ayrıca, yine bu çalışmada Filipin'in yolsuzluk düzeyini Singapur'un düzeyine indirmesi halinde yatırım/GSYİH oranının %6.6 seviyesinde olacağına yer vermiştir^[9]. Mauro ayrıca, yolsuzluğun ülkelerin büyüme oranlarını yavaşlattığını ortaya koymuştur. Bangladeş'in yolsuzluk düzeyini Singapur'un yolsuzluk düzeyine eşitlemiş ve büyüme oranını da yılda % 4 olarak bulmuştur. Buradan da Bangladeş'in ortalama yıllık kişi başına düşen GSMH büyüme oranı 1960-1985 yılları arasında % 1.8 hesaplamıştır. Bu da kişi başına düşen gelirden % 50'lik bir artış anlamına gelmektedir^[10].

Wei, 1990'lı yılların başında yapmış olduğu bir çalışmada, yolsuzluğun yatırım yapılan ülkelerin yabancı yatırımları çekmedeki yeteneği üzerine etkisini araştırmıştır. Bu çalışmada bazı yatırım

yapılan ülkelerin belli kaynak ülkelerden hemen hemen hiç bir şekilde yabancı yatırımı çekemediğini ortaya koymuştur^[11].

Tanzi ve Davoodi yaptıkları çalışmada kamu yatırımlarının, yolsuzluk nedeniyle, verimliliğinin azaldığını ve bunun da büyüme oranını düşürdüğünü tespit etmişlerdir. Yolsuzluk nedeniyle artan verimli olmayan kamu harcamaları büyüme hızını düşürmektedir. Ayrıca, mevcut alt yapının kalitesinin düşmesi de büyümeyi olumsuz etkilemektedir. Bunlarla birlikte, özel ve kamu sektörünün maliyetleri de artmaktadır. Sonuç olarak, yolsuzluk kamu gelirlerini düşürerek verimli yatırımlara kaynak ayrılmasını engellemekte ve böylece büyüme hızını düşürmektedir^[12].

Yukarıda da belirtildiği üzere, yolsuzluk ülke içi yatırımla negatif olarak ilişkilendirilmiştir. Bu ilişki ekonomik büyümeyi de negatif olarak etkilemektedir.

2.2. Şirket Düzeyindeki Kanıtlar

Şirket düzeyinde yapılan çalışmalardan elde edilen kanıtlar yerli yatırım, yabancı yatırım ve ekonomik büyümenin yolsuzluğun fazla olduğu ülkelerde daha düşük olduğunu ortaya koymuşlardır.

Kaufmann ve Wei, 58 ülkeden yaklaşık 2400 firma ile yaptıkları çalışmada rüşvet ödeyen şirketlerin yöneticilerinin kamu görevlileriyle uzlaşmada daha fazla zaman kaybettiklerini ortaya çıkarmışlardır^[13]. Şirketlerin zaman kayıpları, maliyetlerini arttırmaktadır.

Svensson, Kaufmann ve Wei'nin çalışmasını, Uganda'da doğrudan şirket düzeyinde rüşvetin ölçülmesini kullanarak yapmıştır. Svensson, rüşvetin şirketlerin karlılığıyla pozitif, yatırımın geri dönmeyeceği ölçütüyle ise negatif olarak ilişkili olduğunu ortaya çıkartmıştır. Başka bir deyişle, şirket kar yapıyorsa rüşvet pozitif olarak ilişkili, eğer yapılan yatırımların geri dönmemesi söz konusu ise, rüşvet verme negatif olarak ilişkilendirilmiştir^[14].

Fisman ve Svensson 1995-1997 yılları arası verilerini kullanarak Uganda şirketlerinin tahmini rüşvet ödemeleri ile şirket büyümesi ilişkisi üzerine dayanan bir çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında rüşvet oranındaki % 1'lik bir artışın şirket büyümesini % 3 azalttığı ve bunun da vergi oranındaki aynı artışın ortaya çıkardığı sonuçtan 2.5 kat daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır

(Bir başka deyişle, vergi oranındaki % 1'lik bir artış şirket büyümesini % 0.5 azaltmıştır). Fisman ve Svensson'e göre, hükümetin üretken kamu mallarını sunabilmesi için gerek duyduğu gelirlerden mahrum kalması söz konusu olduğu sürece yolsuzluk, büyüme üzerinde vergi oranlarındaki artışlardan daha yıkıcı bir etkiye sahiptir^[15].

2.3. Büyümenin Kalitesi

Yolsuzluk, ekonomik büyümenin oranını düşürmeye ek olarak, kaynakların yanlış dağılmasına da neden olacağından, büyümenin kalitesi üzerinde negatif bir etkiye sahip olacaktır. Aynı zamanda, yolsuzluk, kamu harcamalarını sosyal olarak istenilen sektörlerden (eğitim ve sağlık gibi) rüşvetin alınması olası olan sektörlerle (karayolu ve silah alımı gibi) kaydırabilmektedir^[16].

Tanzi ve Davoodi, yolsuzluğun kamu finansmanı üzerindeki etkilerini araştıran bir çalışma yapmışlardır. Aşağıda bununla ilgili bir kaç önemli bulguya yer verilmektedir^[17]:

- Yolsuzluk, kamu yatırımları büyüklüğünü arttırma eğilimi göstermektedir. Çünkü kamu harcamalarının bir çok unsuru yüksek düzeydeki kamu görevlilerinin rüşvet elde etmek için kendilerini manüplasyona bırakmalarına neden olmaktadır. Burada nedensellik başka bir yönde çizilebilir. Yani, daha fazla kamu harcaması yolsuzluğun daha fazla artmasına sebep olabilir.
- Yolsuzluk, kamu harcamalarını mevcut maliyet ve bakımdan (idame giderlerinden) uzaklaştırarak, bunu yeni teçhizat gibi harcamalara yönlendirebilir.
- Yolsuzluk, kamu harcamalarını ihtiyaç duyulan sağlık ve eğitim gibi harcamalardan uzaklaştırmaktadır. Çünkü diğer kamu projelerine nazaran eğitim ve sağlık alanındaki kamu görevlilerinin rüşvet alması nisbi olarak daha zordur.
- Yolsuzluk, kamu yatırımlarının ve ülkenin altyapısının üretkenliğini düşürmektedir.
- Yolsuzluk, vergi gelirlerini düşürebilir. Çünkü, vergi gelirleri hükümetin vergi toplama yeteneği ile ilişkilidir. Yine de net etki, nominal vergi ve diğer düzenleyici durumların yolsuzluğa meyilli kamu görevlileri tarafından nasıl seçildiğine bağlıdır.

Yolsuzluk, ekonomik büyümenin oranını düşürmeye ek olarak, kaynakların yanlış dağılmasına da neden olacağından, büyümenin kalitesi üzerinde negatif bir etkiye sahip olacaktır.

3 KÜRESELLEŞEN DÜNYADA YOLSUZLUK

Dünya ekonomisi günden güne küreselleşmektedir. Küreselleşme sayesinde, iyi yönetime sahip ülkeler ile ciddi yolsuzluk sorunu yaşayan ülkeler arasındaki _ ekonomik büyüme anlamında _ açık gittikçe büyümektedir. Doğrudan yabancı yatırım, teknoloji ve bilgi transferi gibi küreselleşmenin faydalarından sayılanlar daha çok, yolsuzluğun daha düşük olduğu ülkelere gitmektedirler. Diğer taraftan küreselleşmenin riskleri arasında yer alan döviz kurlarıyla ilgili durumlar ciddi yolsuzluk sorunu yaşayan ülkelerde daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Bundan dolayı yolsuzluk karşıtı tavırlar küreselleşme arttıkça daha da önem kazanmaktadır ^[18].

3.1. Yolsuzluk Küreselleşmenin Faydalarını Azaltır

Küreselleşmenin faydalarından birisi de gelişmekte olan ekonomilere ve geçiş ekonomilerine sahip ülkelere doğru olan doğrudan yabancı yatırımlardır.

Yapılan amprik çalışmalar sonucunda, yolsuzluğun daha fazla görüldüğü geçiş ekonomilerinin, doğrudan yabancı yatırımı ülkelere çekme konusunda, yolsuzluğun daha az görüldüğü geçiş ekonomilerine nazaran daha az başarılı oldukları ortaya çıkmıştır ^[19]. Habib ve Zurawicki'nin yaptığı çalışmada yolsuzluk, doğrudan yabancı yatırımı negatif olarak etkilemektedir. Yolsuzluk seviyesinin yüksek olduğu ülkeler daha az doğrudan yabancı yatırım çekmişlerdir ^[20].

Buna ek olarak, Smarzynska ve Wei, yolsuzluğun yatırım bileşimini de etkilediğini ortaya çıkarmışlardır. Yaptıkları çalışmada, yolsuzluğun yabancı yatırımcıların yerli yatırımcılarla yaptıkları ortaklıkları azalttığını bulmuşlardır. Yani, yolsuzluk doğrudan yabancı yatırımı azaltmakta ve ortaklıkların (yerli-yabancı) mülkiyet yapısını da değiştirmektedir. Teknolojik olarak gelişmiş yabancı şirketler yerli şirketler ile daha az ortaklığa girmektedirler ^[21]. Bunun nedeni de, teknoloji yaratan bu tür yabancı şirketlerin sahip oldukları teknolojik bilgilerin bu yerel şirket tarafından _ üçüncü ülkelere _ sızdırılacağı konusundaki endişeleridir. Bu endişelerin kaynağı ise, yolsuzluğun yoğun yaşandığı yatırım yapılan ülkede yabancı şirketin bilgilerinin (teknolojilerinin) yerli ortak tarafından yasadışı bir şekilde sızdırılması durumunda, yabancı ortağı koruyacak yeterli bir yasal düzenlemenin olmamasıdır ^[22].

3.2. Yolsuzluk Küreselleşme Riskini Artırır

Dünyada 1997-1998 yıllarında ortaya çıkan, piyasa döviz krizine küreselleşmenin neden olduğu ileri sürülmektedir. Ancak, bunun için ileri sürülen kanıt yeterli değildir. Bununla birlikte, ülkeye sermaye akışının oluşumunu etkileyen yolsuzluk aynı zamanda, bunu yabancı yatırımın tersine, doğrudan uluslararası banka borçlanmalarına bağımlı hale getirmektedir. Böyle bir oluşum uluslararası yatırımcıların bilgisi dahilinde gelişen döviz krizlerine ülkeyi açık hale getirmektedir. Böylece, bu olay ülkenin bir döviz krizine girme riskini artıran, yolsuzluğun izlediği yollardan bir tanesidir ^[23].

Yolsuzluğun başka yollarla da mali krizlere yol açması olasılığı bulunmaktadır. Yolsuzluk kamuoyundan gizli tutulan banka hesap numaralarının gizliliğini ve anlamlılığını karanlıkta bırakmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi yolsuzluk mali kaynakları en etkin kullanımdan çekip, bunları daha az etkin ama politik olarak daha iyi bağlantılı şirketlere yönlendirmektedir ^[24].

Endonezya'da politik olarak daha iyi bağlantılı olan şirketlerin borsa değerleri Suharno'nun sağlığının kötüye gitmesi konusunda çıkarılan dedikodular sonucunda, hızla değer kaybetme eğilimine girmişlerdir. Yine, ayrıca, yolsuzluğun yaygın olduğu ülkelere mali sistem üzerinde hükümetin denetiminin yetersizliği de ortadadır. Bu da bankacılık sisteminin tehditlere açık olduğunu göstermektedir ^[25].

SONUÇ

Yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki bütünsel etkisi negatiftir. Son zamanlarda yapılan bir çalışmada yolsuzluğun gelir düzeyi gibi bazı noktalar üzerinde de negatif etkisi ortaya çıkmıştır. Yolsuzluğun ekonomik büyümeyi engelleyeceği bir kaç durum vardır. Bunlardan bir tanesi, hem yerli hem de doğrudan yabancı yatırımların seviyeleridir. Bir diğeri ise, kamu harcamalarındaki artış ve kamu harcamalarının eğitim, sağlık ve altyapı gibi sosyal amaçlı kalemlerden yolsuzluğa daha elverişli başka kalemlere kaymasıdır. Bu bölümlerden uzaklaştırılan kamu harcamaları daha manipüle olmuş kamu projelerine yönelmiştir.

Sonuç olarak, yolsuzluk, kamu harcamalarını arttırıp verimliliği azaltarak ekonomik büyümeyi düşürmektedir. Ayrıca, yine yolsuzluk, varolan alt yapının kalitesini azaltarak büyümeyi yavaşlatmaktadır. Bozulan alt yapı hem kamunun hem de özel sektörün iş yapma maliyetini arttırmaktadır. Bu da daha düşük üretim ve büyümeye yol açmaktadır.

Küreselleşmenin riskleri arasında yer alan döviz kurlarıyla ilgili durumlar ciddi yolsuzluk sorunu yaşayan ülkelerde daha büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

NOTLAR

[1] Pranap Bardhan, "Corruption and Development: A Review of Issues", *Journal of Economic Literature*, Vol. 35, No. 3, September 1997, pp. 1320-1346.; Vito Tanzi, "Corruption Around The World: Causes, Censequences, Scope, and Cures", IMF Working Paper, WP/98/63, pp. 4; Vito Tanzi and Hamid Davoodi, "Roads to Nowhere: How Corruption in Public Investment Hurts Growth", *Economic Issues*, 12, IMF, 1998, www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp97139.pdf; World Bank, "Governance and Anticorruption (Chapter 6)", *The Quality of Growth*, Published for the World Bank Oxford University Press, 2000, pp.135-6.

[2] Jeff Huther and Anwar Shah, "Anti-corruption Policies and Programs: A Frame Work for Evaluation", World Bank, Working Papers, 2000; Tanzi, a.g.m., s. 8; World Bank, a.g.m., s. 137.

[3] Shang-Jin Wei, "Corruption in Economic Development: Grease or Sand", *Economic Survey of Europe*, No. 2, May 2001, pp. 114.

[4] Wei, a.g.m., s. 101.

[5] World Bank, a.g.m., s. 137.

[6] Wei, a.g.m., s. 102.

[7] Wei, a.g.m., s. 102-3.

[8] Transparency International, "Transparency International Corruption Perceptions Index 2005" <http://www.transparency.org/cpi/2005/2005.10.18.cpi.en.html> ,

[9] Wei, a.g.m., s. 103-4.

[10] World Bank, a.g.m., s. 144.

[11] Shang-Jin Wei, "Why is Corruption so much more Taxing

than Tax? Arbitrariness Kills", National Bureau of Economic Research, Cambridge (MA), Working Paper No. 6255, November 1997.

[12] Vito Tanzi and Hamid Davoodi, "Corruption, Public Investment, and Growth", IMF Working Paper, WP/97/139, October 1997, p.7-9.

[13] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.105.

[14] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.106.

[15] R. Fisman and J. Svensson, "Are Corruption and Taxation Really Harmful to Growth? Firm Level Evidence", Policy Research Working Paper, Series No. 2485, The World Bank, pp. 1-25, www.ies.su.se/%7Esvenssoj/corrgrowth.pdf.

[16] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.106.

[17] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.106.

[18] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.107.

[19] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.107.

[20] M. Habib and L. Zurawicki, "Country-level Investment and the Effect of Corruption-Some Emprical Evidence", *International Business Review*, p.699.

[21] Beate K. Smarzynska and Shang-Jin Wei, "Corruption and Composition of Foreign Direct Investment: Firm-level Evidence", National Bureau of Economic Research, Working Paper, No. 7969 (Cambridge, MA), October 2001), p.4. <http://www2.cid.harvard.edu/cidwp/060.pdf>.

[22] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.107.

[23] OECD, "The Fight Against Bribery and Corruption, OECD Observer; Wei, "Corruption in Economic Development ...", s. 107.

[24] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.107.

[25] Wei, "Corruption in Economic Development ...", s.108.

KAYNAKÇA

BARTHAN Pranap (1997), "Corruption and Developmet: A Review of Issues", *Journal of Economic Literature*, Vol. 35, No. 3. pp.1320-1346, <http://www.aeaweb.org/journal/contents/sept1997.html#AN0434245>

FISMAN Raymond and SVENSSON Jakob, "Are Corruption and Taxation Really Hurmfull to Growth? Firm Level Evidence", Policy Research Working Paper, Series No. 2489, April 2002, pp.1-25, www.ies.su.se/%7Esvenssoj/corrgrowth.pdf

HABIB M. and ZURAWICKI L. (2001), "Country-level Investment and the Effect of Corruption-Some Emprical Evidence", *International Business Review*, V.10. pp.687-700, http://www.sciencedirect.com/science?_ob=MIimg&_imgkey=B6VGK-442BTFK-5-1&_cdi=6041&_orig=search&_coverDate=12%2F31%2F2001&_sk=999899993&view=c&wchp=dGLbVzz-zSkzV&_acct=C000054352&_version=1&_userid=1730902&md5=092e90d5a1c0506d055b21c78c9243fb&ie=f.pdf

HUTHER Jeff and SHAH Anwar, "Anti-corruption Policies and programs: A Frame work for Evaluation", World bank Papers, pp.1-17, <http://rosalinda.ingentaselect.com/wb/wpaperspdf/2501.pdf>

OECD (2000), "The Fight Against Bribery and Corruption", OECD Observer, pp.1-8, <http://www.arabjudicialforum.org/policybrief.pdf>

SMARZYNSKA Beata K. and WEI Shang-Jin, "Corruption

and Composition of Foreign Direct Investment: Firm-level Evidence", National Bureau of Economic Research, 2001, pp.1-26, <http://www2.cid.harvard.edu/cidwp/060.pdf>

TANZI Vito and DAVOODI Hamid R., "Corruption, Public Investment, and Growth", IMF Working Paper, WP/97/139, 1997, pp.1-23, www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp97139.pdf

TANZI Vito and DAVOODI Hamid, "Roads to Nowhere: How Corruption in Public Investment Hurts Growth", *Economic Issues*, 12, IMF, 1998, pp.1-19, www.imf.org/external/pubs/ft/issues12/issue12.pdf

TANZI Vito (1998), "Corruption Around the World: Causes, Censequences, Scope, and Cures", IMF Working Paper, WP/98/63, pp.1-39.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, "Transparency International Corruption Perceptions Index 2005", <http://www.transparency.org/cpi/2005/2005.10.18.cpi.en.html>

WEI Shang-Jin, "Why is Corruption so much more Taxing than Tax? Arbitrariness Kills", Cambridge, Massachusetts: National Bureau of Economic Research, 1997, pp.1-27, <http://papers.nber.org/papers/w6255.pdf>

WEI Shang-Jin (2001), "Corruption in Economic Development: Grease or Sand", *Economic Survey of Europe*, No. 2, The Spring Seminar of the United Nations Economic Commission on Europe on 7 May 2001, pp.101-116.

WORLD BANK (2000), "Governance and Anticorruption (Chapter 6)", *The Quality of Growth*, Published for the World Bank Oxford University Press, pp.135-167. <http://www.worldbank.org/wbi/qualityofgrowth/complete.pdf>

Şükrü Kızılot

26 Nisan 2006 / Çarşamba

Hürriyet

Fazla işçinin ilave yükleri var

İş yerinde, çok sayıda işçi çalıştıran işverenler, buna bağlı çok sayıda yükümlülükle karşı karşıya...

Çalışma mevzuatı ve diğer mevzuatlarda yer alan, "işçi sayısına bağlı" yükümlülükler ve öngörülen para cezaları aşağıdaki gibi.

TERÖR MAĞDURU ÇALIŞTIRMAK

Aynı il sınırları içinde 50 ve daha fazla işçi istihdam eden işverenin, yüzde 2 oranında "terör mağduru" çalıştırması gerekiyor. Aksi halde, istihdam etmediği her terör mağduru için; her ay asgari ücretin 10 katı yani 5.310 YTL idari para cezası uygulanıyor (3713 sayılı Yasa Ek Md. 1). Buna göre, terör mağduru 2 kişi çalıştırmayan işverene, yılda 127.440 YTL ceza uygulanıyor.

ÖZÜRLÜ VE ESKİ HÜKÜMLÜ

Aynı il sınırları içinde, 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işverenin, yüzde 3 özürlü ve yüzde 1 eski hükümlü istihdam etme zorunluluğu var. (Hesaplamada, yarım ve üzeri tama dönüştürülecek). Özürlü ve hükümlü istihdam etmeyen işverene, her özürlü ve eski hükümlü için, her ay 1.755 YTL idari para cezası kesiliyor (4857 sayılı Yasa Md. 30 ve 101). Buna göre, 3 özürlü ve bir eski hükümlü çalıştırmayan işverene ayda 7.020 YTL da 84.240 YTL idari para cezası uygulanacak.

TOPLU İŞTEN ÇIKARMA

20 ve üzerinde işçi çalıştıran işverenlerin, toplu işçi çıkarmaları halinde, işçi başına 312 YTL idari para cezası uygulanıyor (4857 sayılı Yasa Md. 29 ve 100).

İŞYERİ HEKİMİ

Aynı il sınırları içinde, 50 ve üzerinde işçi çalıştıran işverenlerin, işyerinde "işyeri hekimi" istihdam etmeleri gerekiyor. İstihdam etmeyenlere 783 YTL idari para cezası kesiliyor (4857 sayılı Yasa Md. 81 ve 105).

İSGÜVENLİĞİ GÖREVLİSİ

50 ve üzerinde işçi çalıştıran işverenlerin, işyerinde iş güvenliği ile görevli mühendis ya da teknik eleman istihdam etmeleri gerekiyor. Buna uymayanlara 783 YTL idari para cezası uygulanıyor (4857 sayılı Yasa Md. 82 ve 105).

TÜKETİM KOOPERATİFİ

İş Kanunu'nda, işyerlerinde 150 ve daha fazla işçi çalıştırılması halinde, işçilerin ve ailelerinin gerekli ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla işçiler tarafından kurulacak **tüketim kooperatiflerine**, işverenlerce yer tahsisi yapılma yükümlülüğü öngörülüyor (4857 sayılı Kanun Md. 115).

EMZİRME ODASI VE KREŞ

100-150 kadın işçi çalıştıran işverenlerin "emzirme odası" kurması, 150'den çok kadın işçi çalıştıran işverenlerin ise, "kreş" açmaları gerekmektedir. Bu yükümlülükler uymayanlar hakkında 783 YTL idari para cezası öngörülüyor (4857 sayılı Kanun Md 88 ve 105).

İŞÇİ ÇIKARMA YASAĞI

30 ve üzerinde işçi çalıştıran **işverenler, kıdem ve ihbar tazminatlarını ödese bile, geçerli sebep göstermeden işçiyi işten çıkaramaz**. Çıkardığı takdirde, mahkeme işe iade eder. Buna rağmen **işçiyi çalıştırmazsa, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat öder**. Ayrıca mahkeme kararının kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları da ödenir (4857 sayılı Yasa Md. 21).

Görüldüğü gibi, çok sayıda işçi çalıştıranın, çeşitli yükümlülükleri ve cezası var. İş Müfettişi **Arif Temir'in, Yaklaşım Dergisi'nin** Mayıs 2006 sayısında yeralan araştırmasına göre, yükümlülükler yukarıda belirtilenlerle sınırlı değil. 500'den fazla memur ve işçi çalıştıran kuruluşlar ve fabrikalar, **spor tesisleri yapmak ve antrenör tutmak zorundalar**.

İşin doğrusu, pratikte yukarıdaki yükümlülükler harfiyen uyan işveren çok az. Bu aşamada, **istihdam edilen işçi sayısı arttıkça vergi, SSK primi indirimi ve ucuz enerji gibi kolaylıklar getirilmesi**, hem kayıtdışı istihdamı hem de işsizliği önleme bakımından, ciddi katkı sağlayabilir.

Şükrü Kızılot

16 Mayıs 2006 / Salı

Hürriyet

Asgari ücretin yüzde 81'i kadar yük var

BUGÜNLERDE yine "istihdam üzerindeki yükler" tartışılıyor.

Bu yükler, bir yandan "işsizliği" etkiliyor, diğer yandan da "kayıtdışı istihdamı" körüklüyor.

DÜNYA REKORU BİZDE

İstihdam üzerindeki yükler bakımından, Dünya rekoru Türkiye'de!..

- 1- Şu anda asgari ücretin **brüt tutarı** 531 YTL
- 2- Asgari ücretliden **vergi ve sigorta primi** olarak, 150.54 YTL kesiliyor.
- 3- Asgari ücretlinin eline **net 380.46 YTL** ücret geçiyor.
- 4- Asgari ücretli için **işverenin ödediği** primlerin tutarı 114.17 YTL
- 5- Asgari ücret nedeniyle **toplam kesinti** (2 + 4) 264.71 YTL
- 6- Asgari ücretlinin yıllık **kıdem tazminatının** bir aylık ücretine isabet eden kısmı 44.25 YTL
- 7- **Toplam kesinti + aylık kıdem tazminatı yükü** (5 + 6) 308.96 YTL

Buna göre;

- Kesintilerin (aylık kıdem tazminatı yükü dahil), net ücrete oranı (7 ÷ 3) yüzde 81
- Kesintilerin (aylık kıdem tazminatı yükü hariç), net ücrete oranı (5 ÷ 3) yüzde 70
- Kesintilerin brüt ücrete oranı (5 ÷ 1) yüzde 50

Yukarıdaki oranlar, **bırakın AB ya da OECD ülkelerini, Dünya'da bile rekor!..**

KAYIP BÜTÇE AÇIĞININ ÜSTÜNDE

İstihdam üzerindeki yük "kayıtdışı istihdamı" körüklüyor. Türk-İş'in araştırmalarına göre, istihdam edilenlerin yüzde 53'ü kayıtdışı ve sayısı da 5.7 milyon kişi.

Asgari ücret üzerinden yapılan hesaplamada Türk-İş tarafından 18 milyar YTL (18 katrilyon TL) yıllık vergi ve prim kaybı hesaplanmış. Bu da 2006 yılı bütçe açığı hedefinin üstünde.

İstihdam edilenlerin, yarısından fazlasının ücreti, asgari ücret üzerinden gösteriliyor. Buna göre, gerçek ücret-asgari ücretinden doğan kayıp, sigortasız yabancı işçi istihdamı ile birlikte 25 milyar YTL'yi buluyor.

Bu da 2006 yılı bütçe açığının iki katına yakın.

KAYITDIŞI ARTIYOR

Bildiğiniz işyerlerini şöyle bir dolaşın ya da tanıdığınız işverenlere sorun;

- İşe eleman alırken, sana net olarak şu kadar ücret vereceğim mi diyorsunuz, yoksa brüt ücret üzerinden mi işçi ile anlaşıyorsunuz?

100 işverenden 99'unun yanıtı şu olacak;

- İşçi ile net ücret üzerinden anlaşmaya varıyoruz. O eline geçen net ücreti bilir. İşçinin vergisini, primini, ayrıca işveren hissesi olarak da, SSK primi ve işsizlik sigortası primini biz cepten öderiz.

Türkiye'de olay bu...

Peki ne yapıyor işveren? Şunlardan birini ya da birkaçını yapıyor;

1- İşçiyi Sigortasız Olarak Çalıştırıyor: Olur mu demeyin oluyor. Şu dönemde, evindeki tencereyi kaynatmanın hesabını yapan gariban işçi, işverene **"Ben sigorta isterim"** diyemiyor. Derse, aç kalacak...

2- İşçiyi Düşük Ücretle Çalıştırıyor: Bazı işyerlerinde, işçilerin bir kısmı ayda 600-700 YTL bir kısmı da daha fazla **"net ücret"** aldıkları halde, **"asgari ücret"** alıyormuş gibi bildirilip, vergisi ve primi yatırılıyor.

3- Yeni İşyeri Açmıyor: Parasını, bankaya, bonoya ya da arsaya yatırıyor. Vergi, sigorta, işçi, belediye, zabıta, maliye vs. sorunu da yok. **"Gel keyfim, gel"** diyor...

Net asgari ücretin yüzde 81'i kadar olan, hatta bazı işkollarında yüzde 90'a bile ulaşan bu ağır yüke **"dur"** denirse, kazanan Devlet dahil herkes olur...

Derleyen: Av. Ertan İren

Yargıtay Kararları

T.C.

YARGITAY

9.Hukuk Dairesi

ESAS NO: 2006/24828

KARAR NO: 2006/6666

KARAR TARİHİ: 15.03.2006

KARAR ÖZETİ: TİS'DE YER ALAN TOPLU İŞÇİ ÇIKARMA PROSEDÜRÜNÜN UYGULANMASI

Toplu iş sözleşmesinde, toplu işçi çıkarmanın zorunlu bulunduğu hallerde durumun taraf işçi sendikasına bildirileceği ve tarafların biraraya gelerek, işten çıkarma esasları, işçi sayısının ve işten çıkartma tarihinin kararlaştırılacağı düzenlenmiştir. Davalı kurum işçilerin durumlarını görüşmek üzere toplantı düzenlemesine ve önceden Sendikaya bildirmesine rağmen sendika toplantılara katılmamıştır. Mahkemece TİS prosedürüne uyulmadığı gerekçesiyle iş güvencesi tazminatına hükmedilmesi hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

DAVA: Davacı, fark kıdem tazminatı ile iş güvencesi tazminatının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1. Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.
2. Toplu iş sözleşmesinin 86/a maddesinin 3. bendinde işverence toplu işçi çıkarmanın zorunlu bulunduğu hallerde durumun taraf işçi sendikasına bildirileceği ve tarafların biraraya gelerek, işten çıkarma esasları ve işçi sayısının ve işten çıkartma tarihinin kararlaştırılacağı düzenlenmiştir. Davalı kurum 15.01.2002 ve 05.04.2002 tarihlerinde işçilerin durumlarını görüşmek üzere komisyon toplantısı düzenlemiş ve toplantı gün ve saatini sendikaya önceden bildirmiştir. Ancak taraf işçi sendikası her iki toplantıya da katılmamıştır. Dolayısıyla davalı işveren toplu iş sözleşmesi ile

düzenlenen yükümlülüğünü yerine getirmiştir. Mahkemece TİS prosedürüne uyulmadığı gerekçesiyle iş güvencesi tazminatına hükmedilmesi bu nedenle hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 15.03.2006 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9.Hukuk Dairesi

ESAS NO: 2006/39060

KARAR NO: 2006/6562

KARAR TARİHİ: 14.03.2006

KARAR ÖZETİ: KIDEM TAZMİNATI

Davacı emeklilik sonrasında çalışmasına devam ederken 27.06.2003 tarihli yazı ile işverenden bir sonraki dönem için iş sözleşmesinin yenilenip yenilenmeyeceğini sormuştur. İşveren ise yenileme düşüncesinde olduklarını 28.07.2003 tarihinde bildirmiştir. Davacı işçi 31.07.2003 tarihinde el yazısıyla yazdığı dilekçe ile 30.08.2003 tarihi itibarıyla sona erecek olan iş sözleşmesini yenilenmeyeceğini bildirmiştir. Somut olayda süresi sona erecek olan iş sözleşmesinin yenilenmeyeceği bildirilmiş olmakla, davacı işçi tarafından haklı fesih yerine yenilememe şeklinde iradenin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Davacı tanıkları da işçinin haklı feshinden söz etmemişler ve iddia ve savunmaya aykırı biçimde iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini bildirmişlerdir. Bu durumda davacı işçinin emeklilik sonrası dönem çalışmaları için kıdem tazminatına hak kazanmasına olanak bulunmamaktadır.

DAVA: Taraflar arasındaki kıdem, ihbar tazminatı, izin, fazla çalışma ücreti, bayram, hafta ve genel tatil ücreti ve ikramiye alacaklarının ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine

ilişkin hüküm süresi içinde temyizen incelenmesi taraflar avukatınca istenilmesi ve davalı avukatınca duruşma talep edilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 14.03.2006 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalı adına Avukat .... geldi. Karşı taraf adına kimse gelmedi. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatın sözlü açıklaması dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1. Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, tarafların aşağıdaki bendlerin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Davacı öğretmen 2000 yılında emekli olmuş ve işyerinde emeklilik sonrasında da çalışmaya devam etmiştir. Davacı, ikinci dönemde ise iş sözleşmesini haklı nedenle feshettiğini ileri sürerek, her iki dönem için ayrı ayrı kıdem tazminatı isteğinde bulunmuştur. Mahkemece isteklerin kabulüne karar verilmiştir.

Davacının 27.01.2000 tarihinde emekli olduğu tartışma dışıdır. Davalı işveren bu tarihe kadar olan çalışmalar için kıdem tazminatının ödendiğini ileri sürmüştü de, bu husus dosya içeriğine göre kanıtlanabilmiş değildir. Bu durumda davacının emeklilik tarihine kadar olan dönem için kıdem tazminatı isteğinin kabulüne karar verilmesi yerindedir.

Ne var ki, davacı emeklilik sonrasında çalışmasına devam ederken 27.06.2003 tarihli yazı ile işverenden bir sonraki dönem için iş sözleşmesinin yenilenip yenilenmeyeceğini sormuştur. İşveren ise yenileme düşüncesinde olduklarını 28.07.2003 tarihinde bildirmiştir. Davacı işçi 31.07.2003 tarihinde el yazısıyla yazdığı dilekçe ile 30.08.2003 tarihi itibarıyla sona erecek olan iş sözleşmesini yenilenmeyeceğini bildirmiştir. Anılan dilekçede yasal hakları saklı tutulmuştur.

Mahkemece, davacının ödenmeyen ücretleri sebebiyle iş sözleşmesini 4857 sayılı İş Kanununun 24 / 11- e maddesi uyarınca haklı olarak feshettiği gerekçesiyle ikinci dönem için de kıdem tazminatı yönünden hüküm kurulmuştur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, davacı işçi anılan yazısında haklı nedene dayanarak iş sözleşmesini feshettiğini bildirmemiştir. Daha önce işverene iş sözleşmesinin yenilenip yenilenmeyeceğini sorması da davacının iş sözleşmesini feshetme yerine, yenilememe niyetini ortaya koymaktadır. Kaldı ki, şayet davacı işçi haklı fesih iddiasında olsaydı iş sözleşmesini derhal sonlandırma yoluna gitmeliydi. Somut olayda süresi sona erecek olan iş sözleşmesinin yenilenmeyeceği bildirilmiş olmakla, davacı işçi tarafından haklı fesih yerine yenilememe şeklinde iradenin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Davacı tanıkları da işçinin haklı feshinden söz etmemişler ve iddia ve savunmaya aykırı biçimde iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini bildirmişlerdir. Bu durumda davacı işçinin emeklilik sonrası dönem çalışmaları için kıdem tazminatına hak kazanmasına olanak bulunmamaktadır. Mahkemece isteğin reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur.

3. Emeklilik tarihine kadar olan süre için hesaplanan kıdem tazminatı tutarının 6.962.253.687 TL. olduğu bilirkişi raporunun içeriğinden anlaşılmaktadır. Anılan raporda sonuç kısmında hatalı olarak bu miktar 6.762.253.687 TL olarak gösterilmiş ve mahkemece bu rakam hükme esas alınmıştır. Karar bu yönden de hatalı olmuştur.

4. Davaya ve ıslaha konu istekler yönünden faiz talep edildiği halde mahkemece bu yönde olumlu olumsuz bir karar verilmemiş olması da doğru değildir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, davalı yararına takdir edilen 450 YTL. duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 14.03.2006 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY

9.Hukuk Dairesi

ESAS NO: 2006/38090

KARAR NO: 2006/6556

KARAR TARİHİ: 14.03.2006

KARAR ÖZETİ: İŞ SÖZLEŞMESİNİN HAKLI NEDENLE FESHİ - CEZAI ŞART

Davalı işçi doktor olarak görev yapmış ve işverence tutulan ve içeriği tanıklarca doğrulanan tutanaklara göre randevulu hastaları olduğu halde, 06-11 Ocak 2003 tarihleri arasında işyerine mazeretsiz olarak gitmemiştir. Davalı işçi, işverenden sözlü olarak izin aldığını ileri sürmüştü ve 'bu yönde tanık deliline dayanmıştır. İzin konusunda dosyaya herhangi bir yazılı delil sunulmamıştır. Davalı işçinin sözlü olarak izin kullandığına dair soyut tanık anlatımlarına göre sonuca gidilmesi doğru olmaz. Davacı işverence yapılan feshin haklı nedene dayandığının kabulü gerekir.

Davacı işveren iş sözleşmesinde öngörülen cezai şartı talep etmiştir. Taraflar arasında imzalanan iş sözleşmesinin II-a maddesinde "Doktorun Hastanenin isteği dışında görevinden ayrılması durumunda, ayrılmadan önce hak ettiği son altı aylık hak ediş miktar kadar brüt tazminatı hastaneye öder" şeklinde kurala yer verilmiştir. Somut olayda davalı işçinin devamsızlığının ardından işyerinde bir süre çalıştığı tartışmasızdır. Şu hale göre davalı işyerinden ayrılmamış, mazerete dayanmayan devamsızlık sebebiyle iş sözleşmesi işverence feshedilmiştir. Anılan sözleşmede işverenin haklı nedene dayanan feshi halinde cezai şart ödeneceğine dair bir kurala yer verilmemiştir. Sözleşme hükmünün işçi aleyhine olarak genişletilmesi de mümkün olmaz. Böyle olunca mahkemece, davacı işverenin cezai şart talebinin reddi bu gerekçeyle yerinde olmuştur.

DAVA: Davacı işveren iş sözleşmesinden doğan alacakları talep etmiş, davalı karşı davacı işçi ise aynı sözleşme gereği alacak ve tazminat

alacaklarının ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle her iki davada gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hüküm süresi içinde duruşmalı olarak temyizen incelenmesi davacı avukatınca istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 14.03.2006 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davacı ve karşı davalı adına Avukat .... ile karşı taraf adına Avukat ..... geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1. Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacı karşı davalının aşağıdaki bendlerin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Davacı işveren tarafından açılan bu davada, davalı doktorun 06-11 Ocak 2003 tarihleri arasında randevulu hastaları olduğu halde işyerine gelmediği, bu nedenle iş sözleşmesinin haklı olarak feshedildiği ileri sürülerek iş sözleşmesinde öngörülen cezai şartın ödetilmesi talep edilmiştir. Davalı işçi ise, belirtilen tarihler arasında bir hafta süreyle izinli olduğunu ve izin bitiminde işyerinde on gün süreyle çalıştığını savunmuş ve açmış olduğu karşı davada işverence yapılan feshin haklı nedene dayanmadığından bahisle iş sözleşmesinde işçi lehine öngörülen cezai şartın tahsiline dair istekte bulunmuştur.

Mahkemece davacı işveren tarafından yapılan feshin haklı nedene dayanmadığı ve feshin altı iş günlük süresinde yapılmadığı gerekçesiyle, işverenin cezai şart isteğinin reddine, karşı davanın kabulüne karar verilmiştir.

Davalı işçi doktor olarak görev yapmış ve işverence tutulan ve içeriği tanıklarca doğrulanan tutanaklara göre randevulu hastaları olduğu halde,

06-11 Ocak 2003 tarihleri arasında işyerine mazeretsiz olarak gitmemiştir. İşverence tutulan tutanaklarda tarihlerle ilgili bazı tereddütler ortaya çıkmışsa da, esasen belirtilen günlerde işyerine gidilmediği davalı işçinin de kabulünde olmakla tutanakların bir önemi kalmamıştır.

Davalı işçi, işverenden sözlü olarak izin aldığını ileri sürmüş ve bu yönde tanık deliline dayanmıştır. İzin konusunda dosyaya herhangi bir yazılı delil sunulmamıştır. Davalı işçinin sözlü olarak izin kullandığına dair soyut tanık anlatımlarına göre sonuca gidilmesi doğru olmaz. Yine belirtmek gerekir ki, davalının işyerinde çalışması bir yılı doldurmadığı için yasal olarak izin hakkı da doğmamıştır. Davalının 11 Ocak 2003 tarihinden sonra 10 gün kadar işyerinde çalıştığı da kayıtlarla sabittir. Ancak bu durum işverenin devamsızlığına dayalı olarak haklı fesih imkanını ortadan kaldırmamaktadır.

Devamsızlık tutanakları ile iş sözleşmesinin feshi isteğine dair yazı davacı vakfın müteveli heyetine sunulmuş ve anılan heyet tarafından 17.01.2003 tarihinde alınan bir kararla işletme müdürüne fesih konusunda yetki verilmiştir. Hastane yönetimi tarafından da 22.01.2003 tarihinde davalı işçinin iş sözleşmesi feshedilmiştir. Fesih tarihinde yürürlükte olan 1475 sayılı İş Kanununun 18. maddesinde öngörülen 6 işgünlük hak düşürücü süre, feshe yetkili makama olayın bildirilmesinden itibaren başlamaktadır. Olayda feshe yetkili makam olan müteveli heyeti kararı üzerine süresi içinde iş sözleşmesinin feshi yoluna gidilmiştir. Bu itibarla feshin süresinde yapılmadığından söz edilmesine olanak bulunmamaktadır.

Yapılan bu açıklamalara göre, davacı işverence yapılan feshin haklı nedene dayandığının kabulü gerekir. Davacı işveren iş sözleşmesinde öngörülen

cezai şartı talep etmiştir. Taraflar arasında imzalanan iş sözleşmesinin 11-a maddesinde "Doktorun Hastanenin isteği dışında görevinden ayrılması durumunda, ayrılmadan önce hak ettiği son altı aylık hak ediş miktarı kadar brüt tazminatı hastaneye öder" şeklinde kurala yer verilmiştir. Somut olayda davalı işçinin devamsızlığının ardından işyerinde bir süre çalıştığı tartışmasıdır. Şu hale göre davalı işyerinden ayrılmamış, mazerete dayanmayan devamsızlık sebebiyle iş sözleşmesi işverence feshedilmiştir. Anılan sözleşmede işverenin haklı nedene dayanan feshi halinde cezai şart ödeneceğine dair bir kurala yer verilmemiştir. Sözleşme hükmünün işçi aleyhine olarak genişletilmesi de mümkün olmaz. Böyle olunca mahkemece, davacı işverenin cezai şart talebinin reddi bu gerekçeyle yerinde olmuştur.

Mahkemece karşı davanın kabulü ile davalı işçinin cezai şart isteği hüküm altına alınmıştır. Belirtmek gerekir ki, işverence süresi içinde ve haklı nedene dayalı olarak gerçekleştirilen fesih sebebiyle davalı karşı davacı işçinin cezai şart talebi de yersizdir. Anılan isteğin reddi gerekirken mahkemece kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

3. Karşı davaya konu olan diğer bir istek de davalı karşı davacı işçinin ödenmeyen ücret alacağına dairdir. Mahkemece isteğin kabulüne karar verilmiştir. Davalı işçinin izinli olduğunu kanıtlamadığı ve mazeretsiz olarak işyerine gitmediği günler için ücrete hak kazandığının kabulü hatalı olmuştur. Davacının anılan günler dikkate alınmaksızın hak kazanabileceği ücretleri, bilirkişi ek raporunda belirlenmiştir. Mahkemece anılan rapor bir değerlendirmeye tabi tutulmak suretiyle isteğin kabulü gerekir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, davacı yararına takdiri edilen 450 YTL.duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgili ye iadesine, 14.03.2006 gününde oybirliği ile karar verildi.

Çimento
İşveren

İSG
İş Sağlığı ve Güvenliği

Devam Eden Eğitimlerimiz

İSG TEKNİK EĞİTİMLERİ

07 Nisan 2004 tarihinde yayınlanan 'Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik' gereğince çalışanların işyerindeki riskler ve tehlikeler hakkında periyodik olarak bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu zorunluluğu göz önüne alan Sendikamız Üyemiz Çimento Fabrikaları için bir eğitim programı oluşturmuştur.

Eğitimler her fabrikada 2+4 gün olmak üzere toplam 6 gün olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitimler, ÇMİS OHSAS 18001 Projesi'nde de danışmanlık faaliyetini yürütmüş olan TEMİS

Yönetim Sistemleri Ltd. Şti. tarafından verilmektedir. Eğitimlerin tamamının 2006 yılı Temmuz ayı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir.

15.06.2006 tarihi itibarıyla üyelerimizden Kars, Aşkale, Çimko, Bursa, Mardin, Göltaş, Elazığ, Batisöke, Sivas, Batıçim, Nuh, Hasanoğlu, Lafarge Aslan, OYSA Niğde ve İskenderun, Çimentaş, Set Balıkesir, Denizli, Yibitaş Lafarge Hasanoğlu, Akçansa Çanakkale, Bolu, Yibitaş Lafarge Çorum, Yibitaş Yozgat, Baştaş, Akçansa Büyükçekmece, SET Trakya, Ünye, Samsun, SET Ankara, Adana, SET Afyon Çimento Fabrikalarında eğitimler tamamlanmıştır.

AKUT ACİL DURUM EKİPLERİ EĞİTİMİ

Özellikle “Doğal Afetler ve Olağanüstü Durumlar” için her fabrikada profesyonel bir ekip kurulması ve ihtiyaç duyulan fabrikalara yönlendirilmesi hususunda AKUT tarafından verilen eğitim programı 2006 yılı Şubat ayı itibariyle başlamıştır. Nisan, Mayıs ve Haziran ayları itibariyle üyelerimizden Çimentaş, Batiçim, SET Ankara, Batisöke, Akçansa Büyükçekmece, SET Afyon, Konya, Adana, Niğde, Çimsa, Nevşehir, Kars, Baştaş, Çimko, Elazığ, Aşkale, İskenderun, Mardin, Yibitaş Lafarge Çorum Çimento Fabrikalarımızda eğitimler tamamlanmıştır. En son olarak Denizli ve Sivas Çimento Fabrikalarında yapılacak eğitimlerle bu proje sona erecektir.

İLK YARDIMCI YETİŞTİRME EĞİTİMLERİ YENİ ÜYELERİMİZLE DEVAM EDECEK

Sendikamızın 18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve İlk Yardım Yönetmeliğinin bazı maddelerini değiştiren “İlk Yardım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” hükümleri gereğince, KIZILAY Genel Müdürlüğü ile müştereken “İlk Yardımcı Yetiştirilmesi” konusunda, üye fabrikalarımız bazında eğitim çalışmalarının devam ettiği malumunuzdur. Bu dönem içerisinde üyelerimizden Mardin Çimento, OYSA Niğde ve İskenderun Çimento Fabrikaları ile yeni üyelerimizden Bartın Çimento Fabrikasında eğitimler tamamlanmıştır.

Bugüne kadar Çimento sektöründe yaklaşık 500 çalışanımız İlk Yardımcı Sertifikasına sahip olmuştur.

Yeni Üyelerimizde de OHSAS 18001 Projesine Başlıyoruz

ÇMİS'e yeni üye olan;

- Trabzon Çimento San. T.A.Ş. (Aşkale Çimento San. T.A.Ş. Trabzon Şubesi),
- Lalapaşa Çimento San. Tic. A.Ş. (Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş. Trakya Şubesi),
- Bartın Çimento San. T.A.Ş. (Çimko Çimento ve Beton Sanayi Ticaret A.Ş. Bartın Şubesi),
- Ergani Çimento San. Tic. A.Ş. (Limak Madencilik Yapı Çimento San. Tic. A.Ş. Ergani Çimento Fabrikası),
- Van Çimento San. Tic. A.Ş. (OCI Çimento A.Ş. Van Çimento Fabrikası),
- Ladik Çimento San. T.A.Ş. (Türkerler İnş. Tur. Mad. Tic. San. A.Ş. Ladik Şubesi),
- Şanlıurfa Çimento San. T.A.Ş. (Türkerler İnş. Tur. Mad. Tic. San. A.Ş. Şanlıurfa Şubesi),

toplam 8 fabrikada Sendikamız Yönetim Kurulu'nun bilgi ve tasvipleriyle önümüzdeki günlerde OHSAS 18001 çalışmalarına başlanacaktır. Söz konusu üyelerde tetkikler ÇMİS personeli ile ÇMİS İSG Kurulu Üyelerinden oluşan bir heyet tarafından yerine getirilecektir.

ÇMİS İSG Yönetim Temsilcileri Koordinasyon 4. Toplantısı Gerçekleştirildi

27 - 28 Nisan 2006 tarihlerinde SET Balıkesir Çimento Fabrikasının evsahipliğinde ÇMİS İSG Yönetim Temsilcileri toplantısının dördüncüsü gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıya üye fabrikalarımızın İSG uzmanları ile Yönetim temsilcileri iştirak etmiş, toplantının birinci gününde SET Group'tan İSG Müdürü Uğur SUR'un moderatörlüğünde "İş Kazalarının İncelenmesi" isimli grup çalışması yapılmıştır.

Toplantının ikinci gününde Fabrika Müdürü Yasin SARIÇAMLIK tarafından SET Group Holding ve Fabrika hakkında genel bir bilgi verilmiş, fabrika İSG uzmanı Barış BADEMCI, Fabrikalarındaki İSG faaliyetlerini katılımcılara aktarmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Nezdindeki Faaliyetlerimiz

■ 20. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası

04 - 10 Mayıs 2006 tarihleri arasında Ankara'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda düzenlenen 20. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası'na ÇMİS olarak katılmış ve standta yayınlarımız iştirakçilerin istifadesine sunulmuştur.

Yibitaş Lafarge Çorum Çimento Fabrikası Öncülüğünde Çorum İlinde Yapılan İş Sağlığı ve Güvenliği Etkinliği

İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası çerçevesinde üyemiz Çorum Çimento Fabrikasının evsahipliğinde Çorum ilinde 10 Mayıs 2006 tarihinde düzenlenen Panele Bakanlık temsilcileri ile birlikte iştirak edilmiştir. Çorum ilinin Mülki ve İdari Amirleri ile ileri gelenlerinin iştirak ettiği söz konusu Panel, Fabrika Genel Müdürü İsmail GÜMÜŞDERE'nin açış konuşmasıyla başlamıştır. Çorum'da faaliyet gösteren şirketlerin İSG konusunda yapmış oldukları faaliyetlerin anlatıldığı panelde ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdür Yardımcısı Rana GÜVEN ile Sendikamızdan Füsun GÖKÇEN ve Serdar ŞARDAN da bir sunum gerçekleştirmişlerdir.

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Örnek Bir Sektör: Çimento

ÇMİS OHSAS 18001 Projesi ile ilgili olarak hazırlanan ve üyelerimize ait bilgiler ile iş sağlığı ve güvenliği konusundaki iyi uygulamalarının yer aldığı albüm, başta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat BAŞESGİOĞLU olmak üzere Bakanlık bürokratları ile Üye Fabrikalarımızın Genel Müdürlerine, Yönetim Temsilcilerine, TISK ve Üye İşveren Sendikalarına, Türk-İş, Hak-İş ve Disk Konfederasyonları ve ilgili tüm kesimlere takdim edilmiştir.

ÇSGB İş Teftiş Kurulu Çimento Sektörü İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından başlatılan ve Sendikamızın da dahil olduğu Çimento Sektörü İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi devam etmektedir.

Projeyle ilgili olarak yapılan ilk toplantıda, Set Ankara Çimento Fabrikası ve Yibitaş Lafarge Hasanoğlu Çimento Öğütme Tesisi pilot fabrikalar olarak tespit edilmiştir. Bu fabrikalarda yapılan ayrıntılı incelemelerden sonra, sırasıyla Set Trakya Çimento Fabrikası, Lalapaşa Çimento Fabrikası, Bartın Çimento Fabrikası, Eskişehir Çimento Fabrikası, Akçansa Büyükçekmece ve Çanakkale Çimento Fabrikaları, Lafarge Aslan Çimento Fabrikası, Bolu Çimento Fabrikası, Nuh Çimento Fabrikası, Gaziantep Çimento Fabrikası, Van Çimento Fabrikası, Mardin Çimento Fabrikası, Ergani Çimento Fabrikası, Elazığ Çimento Fabrikası, Sivas Çimento Fabrikası, Yozgat Çimento Fabrikası, Adana Çimento Fabrikası ve Çimsa Mersin Çimento Fabrikası'nda denetimler tamamlanmıştır.

2006 yılı Eylül ayı ayında tamamlanması planlanan denetimler neticesinde Çimento Sektörü İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi Değerlendirme Raporu hazırlanarak, denetim sonuçları fabrika ismi zikredilmeksizin sosyal taraflara duyurulacaktır.

Oysa İskenderun'da İlk Yardım Eğitimi Verildi

Üyemiz OYSA Çimento San.Tic. A.Ş. İskenderun Fabrikası'nda 15-18 Mayıs 2006 tarihleri arasında 43 personele temel ilkyardım eğitimi verilmiştir.

Eğitim 15-16 Mayıs tarihlerinde bir grup, 17-18 Mayıs tarihinde de diğer gruba olmak üzere toplam 43 personele verilmiştir. Personele; kazalar, bayılmalar, şoklar, yanık, boğulma vb. durumlar karşısında yapmaları gereken ilkyardım uygulamaları slayt gösterisi eşliğinde ve cansız mankenler üzerinde uygulamalı olarak gösterilmiştir. Eğitime katılan personele ilkyardımcı sertifikaları verilmiştir.

OYSA İskenderun'da Yangın, Kurtarma, İlk Yardım ve Tahliye Tatbikatları...

Üyemiz OYSA Çimento San.Tic. A.Ş. İskenderun Fabrikası'nda, 12.05.2006 tarihinde kurtarma, ilkyardım ve tahliye tatbikatları gerçekleştirilmiştir..

Tatbikat saat 14:00'da acil durum sireninin çalmasıyla başlatılmış olup; personelin haberi olmadan yapılmış ve tüm personel, ziyaretçiler, öğrenciler ve kamyon şoförlerinin de katılımıyla (98 kişi) 3,5 dakikada tüm çalışanlar tahliye edilip sayım yapılmıştır.

Tatbikatta tesis için önem arz eden noktalarda 7 kişi görev yerinde izinli olarak kalmışlardır. Tatbikatın tahliye işleminden sonra yangından korunma, yangın söndürme ve yangın tüpü kullanımıyla ilgili bilinçlendirme eğitimi, Fabrika Güvenlik Amiri Attila Aksel tarafından uygulamalı olarak personele anlatılmıştır.

Tatbikatın en son aşamasında paketleme ünitesi 2. katta mahsur kalan kazazede ilk yardım ekibi tarafından sedye ile kurtarılarak, fabrikaya ait ambulansla nakli başarıyla sağlanmıştır.

Ayrıca Fabrika ÇYS (Çevre Yönetim Sistemi) çalışmaları neticesinde tüm personele, geri dönüşümlü atıkların kazanılması açısından bilinçlendirme eğitimleri verilmiştir.

Çimento
İşveren

Güncel

TBMM Üstün Hizmet Ödülleri Sahiplerini Buldu

TBMM'nin 'Üstün Hizmet Ödülleri' 02 Mayıs 2006 Salı günü sahiplerini bulmuştur. TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu tarafından belirlenen listede 27 isim, marka ve vakıf yer almaktadır. İllerine katkıda bulunmuş hayırsever isimlerin ödül aldığı törende, Bitlis'e yapmış olduğu yatırımlardan dolayı Sendikamız Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet EREN de bu ödüle layık görülmüştür.

Ödül verilen 27 isim, marka ve vakfın listesine aşağıda yer verilmiştir.

Adana: Güler Sabancı, Oral Baytok, Recai Gizer

Adıyaman: Mehmet Erdemoğlu

Antalya: Ömer Duruk (Geçtiğimiz yıl vefat etti)

Balıkesir: Zehra Kadıköylüoğlu, Emine Kadıköylüoğlu

Bitlis: Ahmet Eren, Cemil Özgür

Bolu: İzzet Baysal Vakfı

Çanakkale: İbrahim Bodur

Erzincan: Hacı Ali Akın

Gaziantep: Abdülkadir Konukoğlu, Mehmet Tekerlek, Süheyla Tahanoğlu

İstanbul: Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Şakir Eczacıbaşı

İzmir: Salih İşgören

Kahramanmaraş: Yaşar Dondurma (MADO)

Kayseri: Hacı Boydak (Boydak Holding Yönetim Kurulu Başkanı)

Kırıkkale: Refik Altaş

Kırşehir: Neşat Ertaş

Malatya: Ahmet Çalık

Mardin: Metin Sözen (Çekül Vakfı Başkanı), Zeynel Abidin Erdem

Muğla: Kazım Yılmaz

Rize: Şevket Yardımcı

95. Uluslararası Çalışma Konferansı Gerçekleştirildi

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından her yıl düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 95.'si 30 Mayıs - 16 Haziran 2006 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirilmiştir. Konferansa Sendikamız Genel Sekreteri Av. Sancar BAYAZIT Teknik Müşavir olarak, Sendikamız Araştırma Uzmanı Serdar ŞARDAN ise İş Sağlığı ve Güvenliği Komitesi'ne Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nu temsilen katılmıştır.

Bu yılki konferansta, iş sağlığı ve güvenliği, istihdam ilişkisi ve teknik işbirliği konularında komiteler oluşturulmuştur. Bahse konu 3 komitenin dışında, ülkelerin çalışma ilişkileri konusundaki uygulamalarının gözden geçirildiği ve her yıl toplanan Aplikasyon Komitesi'nde bu yıl Ülkemiz gündemde yer almamıştır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Komitesi'nde, ülkelerin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının ulusal bir politika çerçevesinde gerçekleştirilmesini amaçlayan “İş Sağlığı ve Güvenliği Çerçeve Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı” son haline getirilerek, Genel Kurula sunulmuş ve yapılan oylama neticesinde hem sözleşme hem de tavsiye kararı kabul edilmiştir.

Konferansın genel görüşme kısmında ise, ilk gün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Murat BAŞESGİOĞLU, ikinci gününde ise Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Sayın Tuğrul KUDATGOBİLİK ve Türk-İş Başkanı Sayın Salih KILIÇ birer konuşma yapmışlardır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Murat BAŞESGİOĞLU konuşmasında, ülkemiz çalışma hayatında yaşanan gelişmelere ve özellikle sosyal güvenlik alanındaki yeniliklere değinmiştir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Sayın Tuğrul KUDATGOBİLİK ise, ülkemiz ekonomisinin önemli sorunlarından biri olan işsizlik, Kadın İstihdamı Zirvesi ve Çocuk İşçiliği konularında açıklamalarda bulunmuştur.

09 Haziran 2006 tarihinde de Çocuk İşçiliğini Önleme konusunda düzenlenen yuvarlak masa toplantısına, Ülkemiz ile birlikte Brezilya ve Tanzanya katılmışlardır. Ülkemizin çocuk işçiliğini önleme konusundaki tecrübelerinin aktarıldığı toplantıda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Murat BAŞESGİOĞLU, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Bülent PİRLER ve Türk-İş Başkanı Salih KILIÇ birer konuşma yapmışlardır.

01.01.2006 - 31.12.2007 Yürürlük Süreli Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin Tatbikatı Toplantısı Yapıldı

Sendikamızca, 25 Nisan 2006 tarihinde akdedilen 01.01.2006-31.12.2007 yürürlük süreli Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin tatbikatına ilişkin 05 - 07 Mayıs 2006 tarihlerinde Kızılcahamam, Patalya Thermal Resort Oteli'nde bir toplantı tertip edilmiştir.

Üye kuruluşlarımızın insan kaynakları yöneticilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda, 01.01.2006 - 31.12.2007 yürürlük süreli Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin özellikle yeni dönem itibariyle değişikliğe uğrayan maddelerinin uygulaması hakkında bilgilendirme yapılmış ve uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlar tartışılmıştır.

Toplantının birinci oturumunun konusunu “Grev ve Lokavt Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar”

oluşturmuştur. Bu oturumda Sendikamıza üye fabrikaların temsilcileri grev ve lokavt aşamasında karşılaştıkları sorunları aktarmışlar ve sorunlar hakkında çözüm önerileri tartışılmıştır. İkinci oturumda “Yeni Dönem Grup Toplu İş Sözleşmesi'nin Tatbikatı” hakkında sunum yapılarak yeni dönemde uygulanacak toplu iş sözleşmesi maddeleri hakkında bilgi verilmiştir. “İş Değerlemesi Uygulaması” konulu üçüncü oturumda özellikle Sendikamıza yeni üye olan fabrikalarda uygulanacak iş değerlendirmesi sistemi tartışılmıştır.

Adana'da Gelenek Değişmedi

2005 Yılı Kurumlar Vergisi Adana il sıralamasında, Adana Çimento Sanayi T.A.Ş. bu yıl da birinci olmuştur.

Adana Vergi Dairesi Başkanlığı, 2006 yılı Nisan ayında verilen 2005 Yılı Kurumlar Vergisi Beyannamelerine göre en çok kurumlar vergisi tahakkuk eden ilk 100 mükellefi 8 Mayıs 2006 Pazartesi günü düzenlediği Basın Toplantısı ile açıklamıştır.

Önce çalışmalarını hakkında bilgi veren Adana Vergi Dairesi Başkanı Fatih Acar, daha sonra 2005 Yılı Kurumlar Vergisinde ilk 100'e giren firmalar hakkında bilgi vermiştir:

Buna göre Adana Çimento Sanayii T.A.Ş. 2005 Yılı Kurumlar Vergisinde 28.021.925,38 YTL ile Adana İli Birincisi olmuştur. Adana Çimento tarafından 2005 yılı için beyan edilen kurumlar vergisi geçen yıllara kıyaslandığında, 2005 yılına ilişkin tahakkuk eden vergide 2004 yılına göre yüzde 97.25 oranında artış gözlenmiştir. Adana Çimento Sanayii T.A.Ş. 2004 yılında Adana'da toplanan kurumlar vergisinin yaklaşık yüzde 15'ini tek başına karşılamışken; 2005 yılında bu oran yüzde 22'ye yükselmiştir.

Adana Çimento'da 154 kV Şalt Sahasında Silikon İçerikli Kaplama Uygulaması Yapıldı

Çimento prosesinde var olan belirli düzeylerdeki farin, klinker ve çimento tozları 154 kV şalt sahasındaki izolatörler üzerinde zamanla birikmekte ve yağmur suyu ve nemden kaynaklanan çişlenme ile betonlaşmaktadır. Bu durum, izolatörlerin elektriksel atlama mesafelerini (krepaj mesafesi) düşürmekte olup yağışlı ve nem yoğunluğunun yüksek olduğu günlerde izolatör yüzeylerinde “flash-over” olarak adlandırılan yüzey akımlarının oluşmasına neden olmaktadır; dolayısıyla izolatörlerin deformasyona uğramasına ve enerji kesintilerine sebebiyet vermektedir. Yağışlı havalarda çıplak gözle de görülebilen bu elektriksel kaçak akımlar, elektrik kesilmesinin olmadığı anlarda bile aslında elektrik enerjisi kaybıdır. Enerji yoğun çalışan çimento sektöründe bu tür arızalardan büyük üretim kayıpları oluşmaktadır.

Sistemde oluşan bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için şalt sahasında yıllık planlı duruşlarda gerekli bakım ve izolatör yüzeylerinin yüksek basınçlı su ile yıkanması ve silikon gres ile yüzeye bulaşan toz parçalarının betonlaşmasının önüne geçilmesine çalışılmıştır. Bu uygulama oldukça yoğun iş gücü isteyen ve her yıl tekrarlanması gereken bir durum arz etmektedir.

Yaklaşık 15 yıldır çeşitli ülkelerde kullanılmakta olan silikon kaplama uygulaması 16 Nisan 2006 tarihinde Adana Çimento Fabrikasının 154 kV şalt sisteminin tümünde yapılmıştır.

Söz konusu uygulama ile şalt sahası toprak kaçak arızalarından kaynaklanan enerji kesintileri ve buna bağlı üretim kayıpları minimuma inecektir. Aşırı nemli ve yağışlı havalarda oluşan “flash-over” yüzey akımları azalacağından belirli miktarda enerji tasarrufu da sağlanmış olacaktır.

5 Yılda 25 Trilyon Vergi

Özelleştiği günden bu yana onlarca başarıya imza atan Aşkale Çimento, 2005 yılında Erzurum'da en çok vergi ödeyen kurumlar arasında yerini aldı. Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş Yönetim Kurulu Başkanı Lütfü YÜCELİK, “2000 yılından bu yana şirket olarak çeşitli isimler altında 25 Milyon YTL'lik vergi ödedik.” dedi.

Üyemiz Aşkale Çimento 2005 yılında 367 bin YTL'lik kurumlar vergisi ve 732 bin YTL'lik yatırım indirimi stopajı olmak üzere devlete verdiği vergi ile rekortmen listesine girdi. Vergi Dairesi Başkanı Abdulkayyum Karayel ve Aşkale Kaymakamı Yusuf Üstün, Aşkale Çimento Fabrikası'nı ziyaret ederek vergi rekortmenliğinden dolayı Aşkale Çimento Yönetim Kurulu Başkanı ve Sendikamız Yönetim Kurulu Üyesi Lütfü Yücelik'e takdir belgesi ve plaket verdi.

Törende konuşan Vergi Dairesi Başkanı Abdulkayyum Karayel, Aşkale Çimento'nun başarılarını istihdam ve yatırım üzerine kurmasını sevindirici olduğunu belirterek, “Erzurum ve bölgemizde benzeri kurumların sayılarının çoğalmasını arzuluyoruz. Aşkale Çimento gerçekten de bu bölge insanı için bir gurur vesilesidir. Bizler de bu gururu onlarla yaşıyoruz. Üreten ve ülkesine katkıda bulunan tüm kurumlara desteğimizi her zaman sürdüreceğiz. Aşkale Çimento'nun başarılarını devamını diliyoruz” dedi.

Aşkale Çimento'nun Aşkale ismini dünyaya duyurduğunu söyleyen Aşkale Kaymakamı Yusuf Üstün, “Her gün biraz daha büyüyen, daha fazla istihdam yapan, daha fazla yatırım gerçekleştiren ve daha fazla adından söz ettiren Aşkale Çimento, bizim gururumuzdur. Fabrikanın ve şirketin bu noktalara gelmesinde katkıları olan herkese teşekkür ederiz. Trabzon Çimento'nun alınmış olması, Aşkale Çimento'nun atılımlarının ne kadar ciddi ve sağlam olduğuna işaret etmektedir.” diye konuştu.

Aşkale Çimento'nun 2000 yılından bu yana, direk ve dolaylı vergilerden dolayı 25 trilyon lira vergi ödediğini belirten Aşkale Çimento Sanayi T.A.Ş Yönetim Kurulu Başkanı ve Sendikamız Yönetim Kurulu Üyesi Lütfü Yücelik, “Ürettikçe ve büyüdükçe devletimize olan katkımız artacaktır. Aşkale Çimento'nun bugün kamuya tek kuruş borcu yoktur. Bizim en önemli önceliklerimiz yatırım, istihdam ve bize destek olan insanlara ahde vefadır. Biz sahip olduğumuz sorumlulukların bilincindeyiz. Attığımız her adımda bizlere yürekten destek olanları utandırmamaya çalışıyoruz.” şeklinde konuştu.

Aşkale Çimento'ya Anlamlı Ödül

Aşkale Çimento, Türkiye'de yüzlerce büyük şirket içinden sıyrarak 'Türkiye'de Yılın İktisadi Kurumu' ödülüne layık görüldü. 1993 yılından bu yana yaptığı atılımlar, özelleştirmede gösterdiği başarı, gerçekleştirdiği ciddi yatırımlar ve dinamik yapısından dolayı bu ödülü hak eden Aşkale Çimento'nun ödülünü Yönetim Kurulu Başkanı ve Sendikamız Yönetim Kurulu Üyesi Lütfü YÜCELİK aldı.

Merkezi Gebze'de bulunan ve kısa adı GESİAD olan Gebze Sanayici ve İşadamları Derneği, Aşkale Çimento'yu Türkiye'de yılın şirketi seçti. Kategorisinde Toyota-Türkiye ve Boydak gibi 11 dev şirketle yarışan Aşkale Çimento, ödülü hak eden şirket oldu. **'Türkiye'de Yılın İktisadi Kurumu'** seçilen Aşkale Çimento'nun ödülünü Yönetim Kurulu Başkanı Lütfü Yücelik, aldı. Yücelik, “Aşkale Çimento artık Türkiye ölçeğinde büyük bir firma olmuştur. Şirketimizin bu noktaya gelmesinde ortaklarımızın, çalışanlarımızın ve yönetim kurulu üyelerimizin verdiği sonsuz destek en büyük etkindir” diye konuştu.

AHDE VEFA ÖDÜLÜ

Gebze Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından 13'üncüsü düzenlenen “Vefa Günü” ödül töreninde Türkiye'nin tanınmış ve başarılı şirket, siyaset, sanatçı, kurum ve kuruluşları ödülleri aldılar. Aşkale Çimento da Türkiye'deki yüzlerce büyük şirketi geride bırakarak işadamları tarafından bu ödüle layık görüldü. Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş Yönetim Kurulu Başkanı Lütfü Yücelik, böylesi ödülleri kendileri açısından anlamlı olduğunu belirterek, “Başarı kendiliğinden gelmiyor. Bu başarı yönetim kurulu üyelerimizden mühendisine, genel müdürden çaycısına, yöneticilerinden çalışanlarına kadar hepimizin ortak gayretlerinin ürünüdür. Aşkale Çimento, kendine güvenenleri asla utandırmamış ve bu gün Türkiye'de herkesin parmakla gösterdiği örnek bir şirket haline gelmiştir” dedi.

KİMLER ÖDÜL ALDI?

Aşkale Çimento'nun 'Türkiye'de Yılın İktisadi Kurumu' seçildiği ödül töreninde; TBMM Başkanı Bülent ARINÇ , İspanya İstanbul Başkonsolosu Raimundo Ezquerro, Türk Tarih Kurumu Başkanı Prof.Dr.Yusuf Hallaçoğlu, Arena Genel Yayın Yönetmeni Uğur Dündar, Kadir Has, Sinema Oyuncu Şener Şen gibi isimler de ödül aldı. Aşkale Çimento'nun ödülünü GESİAD Yönetim Kurulu Başkan Vekili Mehmet Zenginer verdi. Lütfü Yücelik, Aşkale Çimento'nun bölgesine ve ülkesine hizmet için daha fazla atılım yapma gayreti içinde olduğunu belirterek, “Aşkale, Trabzon, Erzurum ve Ağrı'daki tesislerimizle hızla büyüyor. Daha fazla yatırım, daha fazla istihdam, daha fazla katma değer ve daha fazla üretim Aşkale Çimento'nun vazgeçilmez misyonudur” şeklinde konuştu.

NEDEN BU ÖDÜL VERİLDİ?

Türkiye'deki yüzlerce büyük şirket içinden 'Türkiye'de Yılın İktisadi Kurumu'nu seçen GESİAD, 11 şirketi mercek altına aldı. Toyota-Türkiye ve Boydak gibi şirketlerin içinde bulunduğu 11 şirket içinden Aşkale Çimento'yu seçen GESİAD, bu ödülün gerekçesini şöyle açıkladı: “Aşkale Çimento özelleştirmede örnek bir model sergilemektedir. Çok ortaklı şirket olmasında rağmen 13 yılda art arda yatırımlar gerçekleştirmiş, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları arasındaki yerini almıştır. 10 yılda ortaklarına 10 kat kazandıran Aşkale Çimento, istihdama katkıda bulunmuş, işletmelerde son teknolojileri uygulamış ve Trabzon Çimento'yu bünyesine katarak gelişimini sağlamıştır. Sonuç olarak bölgesinde ekonomik anlamda umut olmuştur.”

Samsun Bafra 30 Ağustos İlköğretim Okulu'ndan Aşkale Çimento San. Tic. A.Ş. Trabzon Çimento Fabrikasına Ziyaret

Ülkemizin tarihi ve kültürel değerlerini, ailesinin ekonomik durumları yüzünden tanıma imkanı olmayan öğrencilere tanıtmak amacı ile Samsun Bafra 20 Ağustos İlköğretim Okulu, “Güzel Ülkem Türkiye'm” adı altında bir proje hazırlamıştır. Proje kapsamında 12 kişilik bir ekip (10 öğrenci, 2 öğretmen), 06.05.2006 Cumartesi günü Üyemiz Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş. Trabzon Şubesi'ni ziyaret etmişlerdir. Ziyaretçilere, Genel Müdür Mümin Gün tarafından inşaat ve çimento sektörü hakkında bilgi verilmiş ve sektörün ülke ekonomisine faydaları anlatıldıktan sonra, tesis gezdirilmiştir.

Güzel Ülkem Türkiye'm Projesi 3 aylık bir proje olup, 01.03.2006 tarihinde başlamış ve 30.05.2006 tarihinde bitmiştir. Proje ortakları arasında Bafra Belediyesi Tic. San. Odası, Şoförler Odası Başkanlığı, Ziraat Odası ve Ticaret Borsası bulunmaktadır. Proje ile öğrencilere, Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan tarihsel ve kültürel yerlerin yanında ülke ekonomisine katkıda bulunan kuruluşların gezdirilmesi ve gelecek için vizyonlarının genişletilerek, sosyal insanlar olmalarının sağlanması hedeflenmiştir.

AKÇANSA Betonsa Markasıyla Ürünlerini Uluslararası Yapı Fuarı'nda Sergiledi.

Akçansa, 3-7 Mayıs 2006 tarihleri arasında düzenlenen Türk yapı sektörünün en büyük fuarı Uluslararası Yapı İstanbul Fuarı'na, dekoratif yüzüyle kentsel estetiği ön plana çıkaran Pak Beton ve kentsel mimariye farklı yaklaşımlar getiren Dekobeton ile katıldı.

Akçansa, dünya ve Türkiye'nin önde gelen yapı malzemesi ve teknolojilerini buluşturan Uluslararası Yapı İstanbul Fuarı'na katıldı. Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde düzenlenen fuarda, dünyanın dört bir yanından firmalar, Türk üreticiler ve markalar buluştu. Akçansa, 6. salonda 6340 No'lu stantta binlerce ziyaretçiye hazır beton markaları Dekobeton ve Pak Beton ürünlerini tanıttı.

Baskı beton zemin kaplama sistemi Dekobeton ile kent mimarisine estetik yaklaşımlara katkıda bulunuyor. Uygulandığı zeminlere yüzeye uygulanmasıyla eski ve kullanılmış görüntüsü veren Dekobeton, "gelenek ve kültüre saygılı yeni teknoloji" olarak da isimlendiriliyor. Pak Beton, bahçe düzenlemelerinde, parklarda, havuz kenarlarında, çevre düzenlemelerinde rahatlıkla kullanılabilen dekoratif bir ürün olarak dikkat çekiyor.

NUH'TAN BİR İLK DAHA....!

"25 Kiloluk Torbalarda CEM IV/B (P) 32,
5 R Tip Çimento Satışı"

Türkiye'nin en büyük klinker üreticisi, ürettiği klinker ve çimentoların kalitesi ile dünya çapında isim yapmış olan Nuh Çimento Sanayi A.Ş., 2006 yılı Ocak ayı içerisinde müşteri istek ve beklentileri doğrultusunda halen 50 kg.lık torbalarda satış ve sevkiyatına devam ettiği CEM IV/B (P) 32,5 R tip torbalı çimento ile birlikte 25 kg.lık torbalarda CEM IV/B (P) 32,5 R tip torbalı çimento satış ve sevkiyatına başlamıştır. Türkiye'de ilk kez kullanılan bu 25 kg.lık torbalar ile yapılan çimento sevkiyatına şimdiden yoğun bir ilgi ve talep gösterilmiştir.

AB üyesi ülkelerde daha önceki yıllarda başlanan 25 kg.lık torbalarla satış doğrudan insan odaklı bir uygulamadır. Taşıma kolaylığı yönünden tercih sebebi olmaktadır. Ayrıca küçük çaplı tamiratlar ve uygulamalar için tüketicinin 50 kg.dan az taleplerinin karşılanması ve çimento zayiatının en aza indirilmesi amaçlanmıştır.

Nuh Çimento Sanayi A.Ş., 40 yıldır yaptığı yatırımlarla ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır. 2005 yılı başlarında tamamladığı yeni klinker üretim hattı yatırımı ile mevcut klinker üretim kapasitesini %100 artırarak 4.200.000 Ton/Yıl klinker üretim kapasitesine ulaşmış ve Türkiye'nin en büyük klinker üreticisi konumuna gelmiştir. Kendisine ait 600 metre ön cepheye sahip, 70 bin tona kadar gemilerin yanaşabilmesine elverişli limanı ile tüm dünyaya klinker ve çimento ihraç etmektedir.

Nuh Çimento Sanayi A.Ş., Türkiye'nin çimento ihtiyacının yaklaşık %7'sini karşılamakta ve şirket üretiminin yaklaşık yarısını klinker ve çimento olarak Avrupa, Ortadoğu, Amerika ve Afrika ülkelerine ihraç etmektedir.

Oyak Çimento Matematik Şampiyonu Adana Fen Lisesi

25 Şubat 2006'da 12 ilde düzenlenen il birinciliği sınavlarına katılan 1204 öğrenci içinden ADANA FEN LİSESİ öğrencileri Şampiyon oldu.

OYAK Çimento Grubu'nun bu yıl dördüncüsünü gerçekleştirdiği yarışmanın birinci etabı 25 Şubat 2006 Cumartesi günü Adana, Bolu, Ordu, Mardin, Elazığ, Niğde ve bu illere komşu K.Maraş, Düzce, Rize, Batman, Malatya ve Hatay illerinde eş zamanlı gerçekleştirildi.

16 Nisan 2006 Pazar günü TÜBİTAK tarafından hazırlanan sorular ile İTÜ Elektrik - Elektronik Mühendisliği Maslak Kampüsünde 12 il birincisi kendi aralarında şampiyon okulu belirlemek için yarıştılar ve 30.7 puanla ADANA FEN LİSESİ öğrencileri bu yılın şampiyonu oldu.

15 - 18 Nisan tarihlerinde il birincisi okulların öğrencileri, ekip lideri öğretmenleri ve okul müdürleri, aileleri ile birlikte İstanbul'da OYAK Çimento Grubu'nun misafiri olarak ağırlandılar. 3 günlük program boyunca İstanbul'un tarihi ve kültürel yerlerinin gezen öğrenciler Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi kampüslerini de ziyaret ettiler.

17 Nisan'da BÜMED Merkezi'nde öğle yemeğinde Boğaziçi Mezunları ile buluşan gençler gelecek planlarını ve kariyer hedeflerini tecrübeli mezunlar ile şekillendirdiler.

17 Nisan gecesi Hyatt Regency Balo Salonu'nda yapılan ödül töreninde yarışmaya katılan tüm öğrencilere çeşitli hediyeler dağıtılırken şampiyon okula 1500 YTL değerinde nakdi yardım, öğrenci, öğretmen ve okul müdürüne birer kese altın ve başarılı öğrencilerin ailelerine de 750 YTL değerinde hediye çeki verildi.

OYAK Çimento Grubu'na Bir Ödül de TÜHİD'den

Türkiye Halkla İlişkiler Derneği'nin (TÜHİD) bu yıl beşincisini düzenlediği ALTIN PUSULA yarışmasında OYAK Çimento Grubu Kurumsal Sosyal Sorumluluk dalında birincilik ödülüne layık görüldü.

Türkiye Halkla İlişkiler Derneği'nin 24 Nisan 2006, Pazartesi akşamı İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde bu yıl beşincisini düzenlediği Altın Pusula Halkla İlişkiler Ödül Töreninde Kurumsal Sosyal Sorumluluk kategorisinde OYAK Çimento Grubu, dördüncüsünü düzenlediği Liselerarası Matematik Yarışmaları projesi ile KPS Projeleri kapsamında birinciliğe layık görüldü.

Ödüller için başvuruda bulunan halkla ilişkiler projeleri, "Altın Pusula Seçici Kurulu" tarafından, "durum analizi", "planlama", "uygulama", "yaratıcılık", "ölçüm-değerlendirme" olmak üzere 5 ana kriter üzerinden değerlendirildi. Sadece İletişim Fakültesi öğrencilerine açık olan Genç İletişimciler kategorisi dışındaki tüm kategorilerde, hem proje sahibi kuruluşlar, hem de bu kuruluşların halkla ilişkiler ajansları ödüllendirildi.

Bu yıl yarışmaya 9 kategoride toplam 49 proje katıldı.

Sendikamız Genel Sekreteri ve SSK Yönetim Kurulu Üyesi
Av. Sancar Bayazıt

SSK Sigorta Müfettişlerinin Eğitimine Konuşmacı Olarak Katıldı

SSK'ya eğitim düzeyleri ve diğer donanımları ile nitelikli eleman kazandırmada çok önemli bir görevi yerine getirmekte olan Sigorta Teftiş Kurulu, bu eğitimlere bilgi ve tecrübelerini aktarmaları için Bakanlık ve SSK'dan üst düzey yöneticileri davet etmektedir. Bu çerçevede SSK'da işveren temsilcisi olarak yönetim kurulu üyesi bulunan Sendikamız Genel Sekreteri Av. Sancar Bayazıt, 04.06.2006 tarihinde eğitimlerin yürütüldüğü Sigorta Teftiş Kurulu Ankara Grup Başkanlığı eğitim salonunda sigorta müfettiş yardımcılarına hitaben bir konuşma yapmıştır.

Av. Sancar BAYAZIT konuşmasında Kurumun stratejik önemi üzerinde durmuş; müfettiş adaylarının bilgi, görgü ve donanımlarını geliştirmeleri ve yetkin kişiler olmaları için verilen eğitimlerin önemini vurgulamıştır. Bayazıt, sigorta müfettiş yardımcılarına, ülkemizdeki çimento sektörü hakkında bilgiler vermiş; denetimlerde ceza yönünden çok rehberlik yönünün ön planda tutulması tavsiyelerinde bulunmuş ve sektörde iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan eğitim çalışmaları hakkında açıklamalar yapmıştır.

SSK Sigorta Teftiş Kurulu'nun yapısı, görevleri ve sigorta müfettiş yardımcılarının verilen eğitim ile ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

SSK Sigorta Teftiş Kurulu'nda görevli 350 sigorta müfettişi bulunmakta olup; dış denetim yapmakla görevli olan bu kurul, çalışanların sosyal güvenlikleri ile ilgili konuları incelemektedir. Bu konuların başında ülkenin en önemli sorunlarından biri olan kayıt dışı istihdam gelmektedir. İşçilerin sigortalılık tescillerinin yapılmadığı yönündeki şikayetler ve ihbarlar da bu çerçevede Sigorta Teftiş Kurulu tarafından araştırılmaktadır. Bunun dışında

Kurulun görevleri olarak,

- İş kazalarında varsa tarafların kusurlarının olup olmadığının tespiti,
- Sigortalı olmadığı halde sosyal güvenlik haksız yararlanılması halleri,
- İşyerlerinde yapılmakta olan işin gerçekleştirilebilmesi için gereken işçi sayısını

hesaplayarak, yeterli sigortalı işçi bildirilip bildirilmediğinin ortaya konulması, sayılabilir.

Denetimler,

- Bizzat işyerinde yapılması,
- İşyerinin defter, kayıt ve her türlü belgelerinin incelenmesi,
- İlgililerin ifadelerine başvurulması,
- Resmi, özel kurum ve kuruluşlardan konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgelerin istenerek incelenmesi,

yöntemleri ile yapılmaktadır.

SSK Sigorta Teftiş Kurulu'nda, KPSS, yazılı ve sözlü sınavlar olmak üzere üç aşamadan geçirilerek 2005 yılı Aralık ayında göreve başlayan 28 sigorta müfettiş yardımcısının, görev öncesi hazırlayıcı eğitimleri devam etmektedir.

Sigorta müfettişi adaylarının ilk teorik eğitimleri 16 hafta sürmüştü ve 05.05.2006 tarihinde bitmiştir. Müfettiş adayları, 07.05.2006 tarihinde yapılan Kamu Personeli Yabancı Dil Tespit Sınavı'na (KPDS) katılmalarının ardından, 6 hafta boyunca çalışma şartlarının ve denetimlerin uygulamalı olarak yerinde görülmesi amacıyla, “kıdemli sigorta müfettişlerinin yanında refakat eğitimi” şeklinde değişik illerde görevlendirilmişlerdir. İkinci teorik eğitim 19.06.2006 - 25.06.2006 döneminde 10 hafta olarak gerçekleştirilmiş olup, böylece temel eğitimleri tamamlanmıştır. Eğitim çerçevesinde iyi derecede yabancı dil bilmeyen sigorta müfettiş yardımcılara da yabancı dil eğitimi verilmekte olup, müfettiş adaylarının yüksek lisans eğitimi almaları yönünde Sigorta Teftiş Kurulu tarafından

çeşitli imkanlar sağlanmaktadır.

Sigorta Müfettiş Yardımcılarının eğitimlerinde sosyal güvenlik mevzuatı, çalışma mevzuatı, teftiş, kontrol, denetleme, inceleme ve soruşturma teknikleri, kurum işlem ve faaliyetleri, sigorta müfettişliği karakter ve vasıflarının geliştirilmesi, konularında eğitimler verilmektedir.

Eğitimler Sigorta Müfettişleri tarafından verilmekle birlikte, özellik arz eden konularda ise ilgili kurumlardan ve üniversitelerimizden akademisyenler davet edilmektedir.

Eğitimin süreci içinde Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdürlüğü'nden “Devlet Protokolü”, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden “Soruşturma Teknikleri”, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nden “Emekli Sandığı Mevzuatı”, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü'nden “Bağ-Kur Mevzuatı”, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan “İş Sağlığı ve Güvenliği” konularında birer uzman ve üniversitelerimizden öğretim görevlileri konularında eğitim vermektedirler.

Bilindiği gibi Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve SSK'da iç denetim görevli müfettişler, sigorta müfettişleri ile birleştirilerek, kayıtdışı istihdamla mücadelede daha etkin olunması amaçlanmıştır. Birleştirilen kurumlardaki bütün müfettişler aynı zamanda yeni oluşturulan kurumda çalışan personelin soruşturmasının yanı sıra Sosyal Güvenlik Kurumu'yla sözleşme yapmış veya yapmamış tüm sağlık hizmeti sunucularının (Hastaneler, Tıp Merkezleri, eczaneler vs) teftişini yapacak; ayrıca kamuda çalışan memurlar, kendi adına çalışan Bağ-Kurlular ve sigortalılar (sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortasında bunların hepsine birden sigortalı denilmektedir) ile işverenlerin karşılaştıkları sigorta olaylarının soruşturmasını yapacaklardır.

KİPLAS Genel Sekreterliği görevine Burak Gürdal getirildi.

Türkiye Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayi İşverenleri Sendikası (KİPLAS) Genel Sekreterliği görevine 01.04.2006 tarihi itibarıyla Burak Gürdal getirilmiştir.

Galatasaray Lisesi ve Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü mezunu olan Burak Gürdal, lisans üstü eğitimini İstanbul Üniversitesi'nde Avrupa Birliği Endüstri İlişkileri ve Sosyal Politikaları üzerine yapmıştır. 1996 yılı sonunda Kentbank A.Ş. Teftiş Kurulu'nda Müfettiş olarak iş hayatına başlayan Gürdal, 2003 yılı Haziran ayından itibaren Trabzonspor ve bağlı şirketlerinin Genel Müdürü görevlerini üstlenmekteydi.

Halen İstanbul Üniversitesi İktisat Bölümü'nde İktisat Doktorası çalışmasına devam eden 1971 doğumlu Gürdal, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Çimento İşveren olarak Burak Gürdal'a yeni görevinde başarılar dileriz.

Vefat ve Başsağlığı

Sendikamız Üyesi,

Yibitaş Lafarge Hasanoğlu Öğütme ve Paketleme Tesisi Müdürü

Arif Cüneyt Sili,

yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak **01 Haziran 2006 Perşembe** günü aramızdan ayrılmıştır. Cenazesi **02 Haziran 2006 Cuma** günü öğle namazını müteakip Ankara Hacı Bayram Camiinden kaldırılmıştır.

Merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine, çalışma arkadaşlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

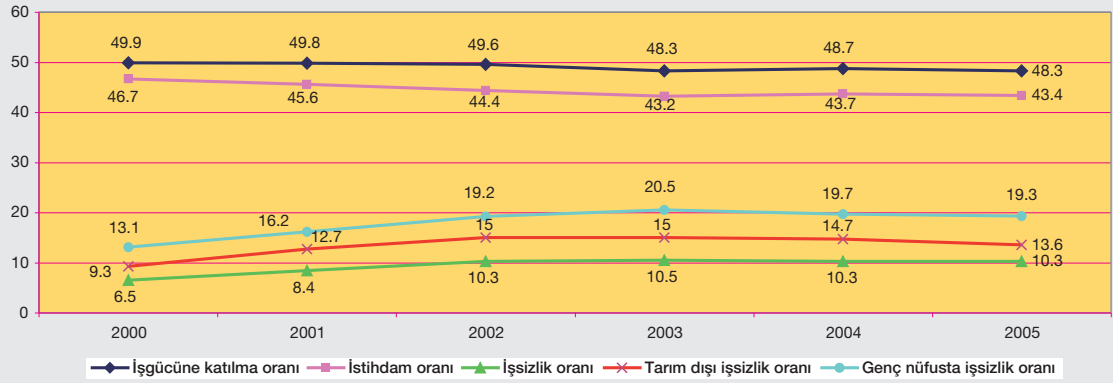

Hazırlayan: Özgür Acar

DİE Hanehalkı İşgücü Anketi 2005 Yılı Sonuçları

DİE Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, 2005 yılında kurumsal olmayan sivil nüfus 71 milyon 611 bin kişi olmuştur. 15 ve daha yukarı yaş nüfusu ise 50 milyon 826 bin kişi olup, toplam nüfusun %71'ini oluşturmuştur. Toplam istihdam 2004 yılına göre 255 bin kişi artarak 22 milyon 520 bine çıkmıştır. Buna göre toplam istihdam oranı %43,7'den %43,4'e gerilemiş; işsizlik oranı değişmemiş (%10,3), tarım dışı işsizlik oranı %14,7'den %13,6'ya, genç nüfusta işsizlik oranı ise %19,7'den %19,3'e gerilemiştir.

Grafik 1: Yıllara Göre İşgücü, İstihdam ve İşsizlik Oranları

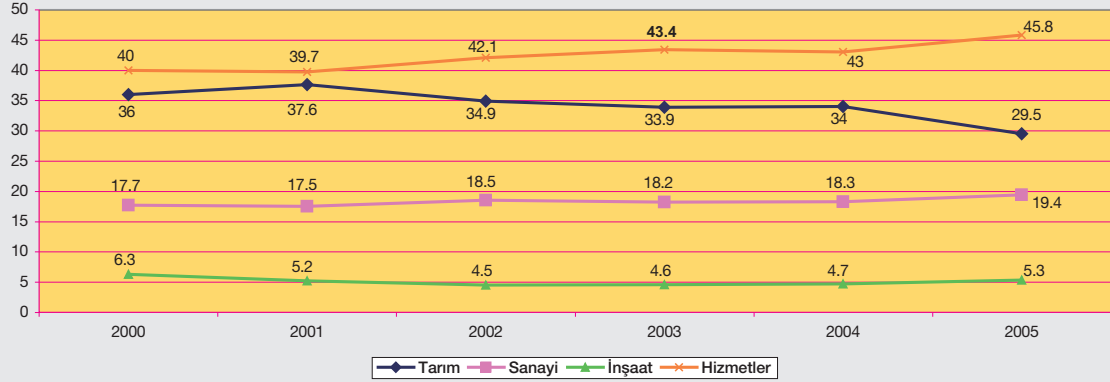
Tablo 1: İşgücü Durumu

	2004	2005
Kurumsal olmayan sivil nüfus (bin kişi)	70,556	71,611
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (bin kişi)	49,906	50,826
İşgücü (bin kişi)	24,289	24,565
İstihdam (bin kişi)	21,791	22,046
İşsiz (bin kişi)	2,498	2,520
İşgücüne katılma oranı(%)	48.7	48.3
İstihdam oranı (%)	43.7	43.4
İşsizlik oranı (%)	10.3	10.3
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	14.7	13.6
Genç nüfusta işsizlik oranı (*) (%)	19.7	19.3
Eksik istihdam oranı (%)	4.1	3.4
Genç nüfusta eksik istihdam oranı (*) (%)	5.1	4.5
İşgücüne dahil olmayanlar (bin kişi)	25,616	26,261

(*) 15-24 yaş grubundaki nüfus

2005 yılında en fazla istihdam hizmet sektöründe yapılmış olup (727 bin kişi), %7,76'lık artışla 10 milyon 101 bin kişi olmuş; bir önceki yıla göre istihdam oranındaki en fazla artış ise inşaat sektöründe yaşanmıştır (%13,8). Sanayide istihdam bir önceki yıla göre %7,35'lik artışla 4 milyon 281 bin kişi olurken, sadece tarım sektöründe istihdam %22'lik ciddi bir düşüşle 6 milyon 493 bin kişiye gerilemiştir. 2005 yılında, bir önceki yıla göre ücretli ve kendi hesabına çalışanlar ile işveren sayılarında artış gözlenirken, yevmiyeli çalışanlar ve ücretsiz aile işçisi sayılarında düşüş gözlenmiştir.

Grafik 2: Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilenlerin Oranı

Tablo 2: İşteki Durum ve Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilenler

	2004		2005	
	Sayı	%	Sayı	%
İşteki durum	21,791	100	22,046	100
Ücretli	9,279	42.6	10,358	47.0
Yevmiyeli	1,800	8.3	1,590	7.2
İşveren	1,020	4.7	1,132	5.1
Kendi hesabına	5,388	24.7	5,438	24.7
Ücretsiz aile işçisi	4,303	19.7	3,527	16.0
Ekonomik faaliyetler	21,791	100	22,046	100
Tarım	7,400	34.0	6,493	29.5
Sanayi	3,988	18.3	4,281	19.4
İnşaat	1,029	4.7	1,171	5.3
Hizmetler	9,374	43.0	10,101	45.8

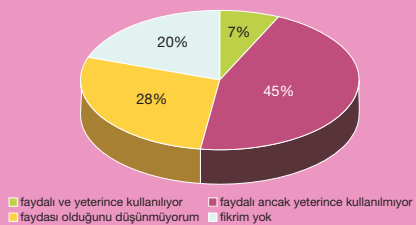
2005 yılında, 2004 yılına göre kayıtdışılık oranı %53'ten %50,1'e inmiştir. Kayıtdışılık oranları istihdam edilenlere göre incelendiğinde, ücretli ve yevmiyeli çalışanlar ile işverenlerde kayıtdışılıkta artış gözlenirken; kendi hesabına çalışanlar ve ücretsiz aile işçiliğinde kayıtdışı oranlarında az da olsa bir azalış gözlenmiştir. En fazla kayıtdışılık %95,3 ile ücretsiz aile işçiliğinde gözlenirken, en az kayıtdışılık oranı %23 ile ücretli kesiminde gözlenmiştir.

Tablo 3: İstihdam Edilenlerin Sosyal Güvenlik Kuruluşuna Kayıtlılık Durumu

	2004		2005	
	Toplam istihdam	Kayıtdışı (%)	Toplam istihdam	Kayıtdışı (%)
Toplam	21,791	53.0	22,046	50.1
Ücretli	9,279	21.2	10,358	23.0
Yevmiyeli	1,800	91.7	1,590	92.2
İşveren	1,020	24.2	1,132	26.1
Kendi hesabına	5,388	65.5	5,438	65.2
Ücretsiz aile işçisi	4,303	96.5	3,527	95.3

Mini Anket

Avrupa Birliği Hibe Fonları Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

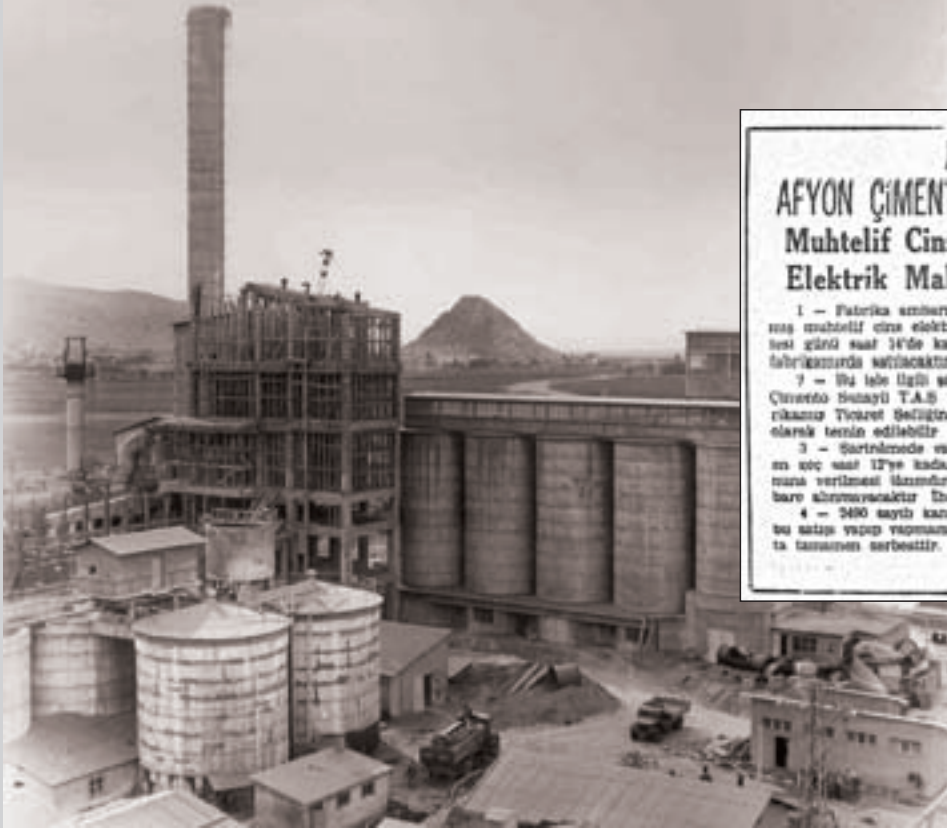

Sendikamız Web Sitesini (www.cmis.org.tr) Ziyaret Edenlere AB Hibe Fonları Hakkındaki Düşüncelerini Sorduk

Sendikamız web sitesinde, sitemizi ziyaret edenlerin Avrupa Birliği Hibe Fonları hakkındaki görüşlerini soran mini bir anket çalışması yapılmıştır. Anket www.cmis.org.tr web sitesinde 3 ay boyunca yer almış, bu süre zarfında siteyi ziyaret edenlerden anketi cevaplandırmaları istenmiştir.

Anket sonuçlarına göre, anketi cevaplayan 86 ziyaretçinin % 45'lik çoğunluğu AB Hibe Fonlarının yararlı olduğunu, ancak yeterince kullanılmadıklarını düşünürken; % 28'i fonların faydalı olduklarına inanmamaktadır. %20'lik bir kısım söz konusu fonlardan yeterince faydalanıldığını düşünürken, %17'si AB Hibe Fonları hakkında bir fikre sahip değildir.

Set Afyon Çimento

İ L Â N
AFYON ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş. den
Muhtelif Cins Hiç Kullanılmamış
Elektrik Malzemesi Satılacaktır.

1 - Fabrika aralarında bulunan yeni ve iyi kullanılmamış muhtelif cins elektrik malzemesi 22 Nisan 1969 Pazartesi günü saat 14'de kapalı zarf ile teklif toplanmak suretiyle fabrikamızda satılacaktır.

2 - Bu işle ilgili şartnâmeier İstanbul Karaköy Türkiye Çimento Sanayi T.A.Ş. Alın ve Satım Müdürlüğünden, Fabrikamız Ticaret Şefliğinden maddi şartları dahilinde bedelsiz olarak temin edilebilir.

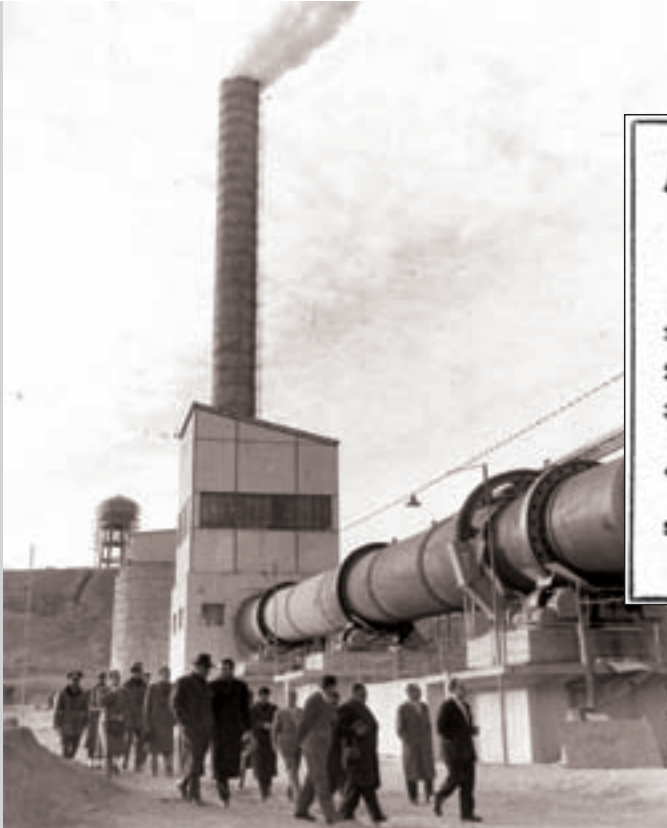
3 - Şartnamede vakti teminat ve taahhütleri ihale şartları en geç saat 17'ye kadar fabrikamız Satım Teknik Komiserine verilmesi lazımdır. Postada gelen teklifler nazarı itibara alınmayacaktır. İhale bir ay özetlenmektedir.

4 - 2490 sayılı kanuna tâbi olmayan müddetlerinde teklif satışı yapıp yapmamakta, kârının veya dilediğine yapmaktaki tamamen serbesttir.

AFYON ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.
(İstanbul 13074) 436

02 Nisan 1969 / Milliyet

Set Ankara Çimento

ANKARA ÇİMENTO SANAYİİ T. A. Ş.
MÜDÜRLÜĞÜNDEN
GÜVERCİN / ANKARA

1 - Fabrikamız Kalker Ocaklarından 600.000 ton kalker nakletilecektir.

2 - Bu ihaleye ait şartname, Şirketimiz Ticaret Şefliğinden temin olunabilir.

3 - Şartnamede esaslarına göre hazırlanacak tekliflerin en geç 4. 3. 1968 pazartesi günü saat 15.00'e kadar Şirketimiz Muhaberat Şefliğinde bulundurulması zorunludur.

4 - Yukarıda kayıtlı tarih ve saatte sonra verilen teklifler nazarı itibara alınmayacaktır. Zili postada vaki gecikmelerde kabul edilmeyecektir.

5 - Şirketimiz 2490 sayılı kanuna tâbi olmayan ihaleyi yapıp yapmamakta veya dilediğine yapmaktaki serbesttir.

SANEM: 11621 - 5164

22 Şubat 1968 / Hürriyet

Set Balıkesir Çimento

13 ÇİMENTO FABRİKASINDA BUGÜN GREV VAR

ANKARA AA

ÇİMSE — İŞ Genel Başkanı Hasan Türker, «Toph İş Sözleşmesi görüşmelerinin uyumsuzlukla sonuçlanması» nedeniyle bu gün 13 çimento fabrikasında grev başlanacağını açıklamış, «Grev vakitli olarak 5 gün için katılacağını» bildirmiştir.

Grev yapılacak olan fabrikalar Adana Afyon, Aşkale Balıkesir, Bartın, Çorum, Elâzığ Gaziantep, Niğde, Pınarhisar, Söke, Trabzon ve Van Çimento Fabrikalarıdır.

15 Temmuz 1971 / Milliyet

Set Trakya Çimento

●PİNARHISAR ÇİMENTO FABRİKASI'ndan, geçen yıl Libya, Irak ve Kıbrıs Türk Federe Devleti'ne yapılan çimento ihracatından 1 milyon, 600 bin dolar gelir sağlandığı bildirildi.

Fabrika yetkililerinden alınan bilgiye göre, geçen yıl Libya'ya 12 bin ton normal, 2 milyon 700 ton beyaz, Irak'a 17 bin ton normal, Kıbrıs Türk Federe Devleti'ne 2 bin ton klinker ihraç edildi. Ayrıca bu yıl Libya'ya 50 bin ton normal, 25 ton beyaz çimento ihraç için bağlantı yapıldı.

22 Mart 1982 / Hürriyet

Labour Law and Industrial Relations in Turkey

İşık Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Toker Dereli tarafından kaleme alınmış olan "Labour Law and Industrial Relations in Turkey" isimli eser 2005 yılı Kasım ayında yayınlanmıştır.

Eser, "Bireysel İstihdam İlişkisi" ve "Toplu Çalışma İlişkisi" olmak üzere 2 ana bölümden oluşmaktadır. "Bireysel İstihdam İlişkisi" isimli bölümde Bireysel İş Sözleşmesi, Bireysel İş Sözleşmesinde Tarafların Sorumlulukları, İş ve Çalışma Saatleri Organizasyonu, Ücret, Hafta Tatili, Ücretli İzinler ve Yıllık Ücretli İzinler, Bireysel İş İlişkisinin Sona Ermesi vb. konular ele alınmıştır. "Toplu Çalışma İlişkisi" isimli bölümde ise; Sendika Özgürlüğü, İşçi Sendikaları ve İşveren Sendikaları, Konfederasyonlar, Toplu Pazarlık, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt gibi konular incelenmiştir.

Günümüz iş ilişkilerinin güncel sorunlarını ayrıntılı bir şekilde incelemiş olan yazar, özellikle İngilizce çalışma yapan araştırmacıların literatürde karşılaştıkları sıkıntıları da önlemek noktasında önemli bir eser ortaya çıkarmıştır.

İş Mevzuatı

Bilindiği üzere, iş mevzuatı, esas olarak kanunlardan, tüzüklerden ve yönetmeliklerden oluşmaktadır. Ancak, belirtilen hukuk kaynaklarının birlikte yer aldığı bir derlemenin daha önce hazırlanmamış olması, uygulamada ve ilgili hukuk çevrelerinde önemli bir eksiklik olarak ifade edilmiştir. Uygulamada ve ilgili çevrelerde karşılaşılan bu ihtiyacın giderilmesi amacıyla, "İş Mevzuatı" isimli eser hazırlanmıştır. Sözü edilen eser, Bireysel ve Toplu İş Hukukuna İlişkin Kanunlardan, Tüzüklerden ve Yönetmeliklerden oluşmaktadır. Bunların yanı sıra, ilgili diğer özel kanunlar ile Anayasanın ve bazı genel kanunların ilgili hükümlerine de yer verilmiştir. Mevzuata ilişkin değişiklikler, değişikliğin yapıldığı yerlerde, değişikliği öngören kanunların tarih, sayı ve madde numaraları belirtilerek, parantez içinde ve italik olarak gösterilmiş ve ilgili yerlerde değişikliklere ilişkin notlara yer verilmiştir.

Mevzuata ilişkin Anayasa Mahkemesi Kararları ve bunların mevzuata yaptığı etkiler de ilgili hükümlerin içerisinde ve dipnotunda gösterilmiştir. Mevzuata ilişkin İçtihatı Birleştirme Kararları da ilgili düzenlemelerin sonlarında özet olarak belirtilmiştir. Ayrıca, mevzuatta yer alan düzenlemelerin birbirleriyle veya diğer mevzuatlarla olan ilişkisi ilgili yerlere eklenen notlarla gösterilmiştir. Bunların yanı sıra, mevzuatta yer alan düzenlemelere dayanarak hazırlanan Tebliğlerin isimleri de ilgili yerlerde Resmi Gazete tarihleri verilerek belirtilmiştir.

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Ali Güzel, Doç. Dr. Nurşen Caniklioğlu ile Araştırma Görevlisi Saim Ocak tarafından hazırlanan ve "İş Mevzuatı" başlığını taşıyan bu çalışmada tüm mevzuatı içeren bir derleme olarak ilgililerin hizmetine sunulmuştur.

İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları

Dr. K. Ahmet Sevimli'nin "İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları" başlıklı kitabı, Legal Yayıncılık tarafından yayınlanmıştır. Türk Hukukunun daha önce üzerinde fazla durulmamış konularından birini inceleyen söz konusu eser, yazarın 19 Ocak 2006 tarihinde savunduğu doktora tezinin gözden geçirilerek yayına hazırlanmış halidir.

Dr. Sevimli bu çalışmada, işçinin özel yaşamına yönelik işveren müdahalelerinin hangi nedenler ve ne gibi yöntemlerle yapıldığında meşru kabul edilebileceği sorusuna yanıt aramaktadır. Bir başka ifadeyle, işçinin temel haklarından biri olan özel yaşamının korunması ile işverenin bu alana müdahaleyle elde edeceği yarar arasındaki dengenin sağlanması, eserin odaklandığı temel meseleyi oluşturmaktadır.

Kitabın ilk bölümünde, özel yaşam kavramı ve özel yaşama sağlanan genel hukuki koruma, uluslararası hukuk ve Türk Hukuku bakımından ana hatlarıyla incelenmiş; izleyen bölümde ise, işçi-işveren ilişkisinin kendine özgü karakteri göz önünde bulundurularak, özel yaşama müdahaleyi hukuka uygun kılan genel nedenlerin işveren uygulamaları bakımından nasıl yorumlanması gerektiği sorgulanmıştır. Bunun sonucunda işçinin özel yaşamına işveren tarafından müdahaleye özgü bir hukuki çerçeve ve yol gösterici temel ilkeler ortaya konulmuştur.

Kitabın üçüncü bölümü, işçiye ilişkin kişisel verilerin korunması, işçi adayına/işçiye uygulanan testler, işyerinde izlenme ve gözetlenme, işçinin üstünün ve eşyalarının aranması, işçinin yaşam tarzı ve davranışlarına işveren müdahalesi gibi çalışma yaşamında en çok rastlanan uygulamaların ayrı başlıklar altında, sözü edilen hukuki çerçeveden değerlendirilmesine ayrılmıştır.

Son bölümde ise, işçinin özel yaşamına müdahalenin olası hukuki sonuçları, iş sözleşmesinin her iki tarafı bakımından genel olarak ve iş sözleşmesinin feshi bağlamında ayrıntılarıyla değerlendirilmiştir.

Batıda ve özellikle AB üyesi devletlerde çalışma yaşamı gündeminin önemli başlıklarından birini oluşturan bir konuyu uluslararası hukuk ve Türk Hukuku bakımından inceleyen bu eser, Türkiye'nin AB'ye üyelik hedefi de göz önüne alındığında dikkate değer bir çalışmadır.

Yeni Mevzuata Göre Hazırlanmış İş Hukuku

Seçkin Yayınevi tarafından beşinci basısı yapılan bu kitapta iş hukukunun temel ilkeleri ve tarihçesi yanında gerek bireysel gerekse toplu iş hukukuna ait en son bilgiler yer almaktadır. Konu anlatımı yapılırken yalnızca teorik açıklamalarla yetinilmeyip Yargıtay uygulamasından örneklerle de yer verilmiştir. Prof. Dr. Ercan Akyiğit'in bu kitabı hem bir öğrenci kitabı hem de konuya ilgi duyanlar için güncel ve akıcı bir anlatıma sahip el kitabı niteliğindedir.

İçtihatlı ve Açıklamalı 4857 Sayılı İş Kanunu Şerhi

Seçkin Yayınevi tarafından ikinci basısı yapılan bu kitap iki cilt halinde basılmış olup; birinci ciltte bireysel iş hukukumuzun temel yasalarından birisi olan 4857 Sayılı İş Kanunu'nun, 1-32. maddeleri arasındaki hükümleri madde madde ele alınarak; yer yer Alman/İsviçre hukukuna ait bilgilerle de karşılaştırmalı biçimde incelenmiştir. Kitabın ikinci cildinde ise, 4857 Sayılı İş Kanunu 32-120. maddeleri ve hükümleri detaylı ve örnekli biçimde ele alınıp, son tarihli öğreti ve yargı uygulamalarıyla yoğrularak okuyucunun dikkatine sunulmuştur. Prof. Dr. Ercan Akyiğit tarafından hazırlanan bu kitap, uygulama ve detaylı bilgi için önemli ve ciddi bir referans kaynağı niteliğindedir.

İş Sözleşmesinde Cezai Şart

Günümüzde iş sözleşmelerinde ve toplu iş sözleşmelerinde cezai şart kararlaştırılması yaygınlık kazanmıştır. İş Hukukunun kendine özgü niteliği ve işçinin korunması ilkesi, iş sözleşmelerinde öngörülen cezai şart kayıtları bakımından, Borçlar Kanunu hükümlerinin sınırlandırılmaksızın uygulanmasının mümkün olup olmadığı tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. İş sözleşmelerinde cezai şart kararlaştırmalarının hangi esaslar çerçevesinde mümkün alabileceğini inceleyen Yrd. Doç. Dr. Veli Karagöz'ün "**İş Sözleşmesinde Cezai Şart**" isimli kitabı Seçkin Yayıncılık tarafından yayınlanmıştır.

İş sözleşmelerinin tarafı olan çalışanlar ve işverenler bakımından önemli bir konuyu inceleyen yazarın çalışmasında, "genel olarak cezai şart," "tek taraflı cezai şart öngörülmesi," "iş sözleşmesinde öngörülen cezai şartın denetlenmesi," "belirli süreli iş sözleşmesinde cezai şart," "toplu iş sözleşmesinde cezai şart," "eğitim giderleri karşılığı cezai şart," "rekabet yasağı sözleşmesinde cezai şart" konu başlıkları olarak yer almıştır.

İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda İspat Yükü ve Araçları

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Erdem Özdemir'in "**İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda İspat Yükü ve Araçları**" isimli kitabı Beta Yayınevi tarafından Şubat 2006'da yayınlanmıştır.

İş hukukuyla ilgilenenlerin ve özellikle uygulayıcıların sıklıkla başvurabilecekleri bir kaynak niteliğinde olan kitap, dört bölümü içermektedir. Birinci bölümde "Genel Olarak İspat Yükü ve Araçları" açıklanmıştır. "İş Sözleşmesinin Yapılması ve Muhtevasına İlişkin Uyuşmazlıklar ve İspat", ikinci bölümün konusunu oluşturmuştur. "İş Sözleşmesinin İfası ve İspat" üçüncü bölümde ve "İş Sözleşmesinin Sona Ermesi ve İspat" ise dördüncü bölümde incelenmiştir.

Kıdem Tazminatı İhtilafları ve Çözüm Yolları

"Kıdem Tazminatı İhtilafları ve Çözüm Yolları" isimli kitap SSK Başkanlık Sigorta Müfettişi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Uzmanı İsa KARAKAŞ'ın imzasını taşımaktadır.

Kitap herkesin rahatlıkla okuyup anlayabileceği bir üslupla hazırlanmış olup, özellikle ihtilaf olan konularla ilgili pek çok yargı kararı kitapta yer almaktadır. Kitapta kıdem tazminatına hak kazanma şartlarından, hesaplanmasına; vergilendirmeden SSK primi kesilip-kesilmeyeceğine kadar bir çok uygulama konusuna yer verilmiştir. Diğer yandan kıdem tazminatı hakkının yasal yollardan talebine yönelik, nasıl ve ne şekilde hangi mercilere başvurulacağı örneklerle izah edilmeye çalışılmış ve gerekli mevzuata da yer verilmiştir.

